

KÜLTÜR DÜNYASI

İnsan, mensup olduğu milletin varlığını ve saadetini düşündüğü kadar bütün cihan milletlerinin huzur ve refahını da düşünmeli...

ATATÜRK

Yavuz ABADAN.....	Unesco Ülküsü
Selâhattin BATU	Rüzgâr Gibi
Fazıl Hüsnü DAĞLARCA	Yaşamada Yansılar (Şiir)
Cevat Memduh ALTAR	Ludwig van Beethoven
Refik EPİKMAN.....	Henri Matisse
Fazıl Hüsnü DAĞLARCA.....	Taş Yazı (Şiir)
Malik AKSEL	Övünmesini Bilmeyenler
Oktay AKBAL	Aynadaki Yabancı
Türker ACAROĞLU.....	Millî Bibliyografya ve Dökümantasyon Enstitüsü...

*KÜLTÜR HABERLERİ — UNESCO TÜRKİYE
MİLLÎ KOMİSYON YÖNETMELİĞİ*

15 K A S I M 1954

Sayı: 11

KÜLTÜR DÜNYASI

Aylık Dergi

- İmtiyaz sahibi :** UNESCO Türkiye Milli Komisyonu.
273, Atatürk Bulvarı, Ankara. Tel. 25684.
- Mesul Müdür :** UNESCO Genel Sekreteri Vedit Uzgören.
- Yazı Kurulu :** Prof. Suut Kemal Yetkin, Prof. Bedrettin
Tuncel, Prof. Bedi Ziya Egemen, Adnan
Ötüken, Prof. Yavuz Abadan.
- Dergi Sekreteri :** Namık Katoğlu.
- Cari Hesap :** Ankara, İş Bankası, Yenişehir Şubesi, 427 Dj.
- Basıldığı yer :** Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

T. C.

ZİRAAT BANKASI

YURT İÇİNDE 461 ŞUBE VE AJANSI, DÜNYANIN
HER TARAFINDAKİ MUHABİRLERİYLE SAYIN
MÜŞTERİLERİNİN EMRİNDEDİR.

VADELİ, VADESİZ TASARRUF HESAPLARI
1954 İKRAMIYE YEKÜNÜ :

1.500.000 Liradır

BU ZENGİN PLANDA

EVLER, APARTMAN DAİRELERİ, TRAK-
TÖRLER VE AYRICA DOLGUN PARA
İKRAMİYELERİ BULUNMAKTADIR.

İŞTİRAK ŞARTLARINI ŞUBE VE AJANSIMIZDAN
ÖĞRENİNİZ.

KÜLTÜR DÜNYASI

UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONU TARAFINDAN
HER AYIN ONBEŞİNDE ÇIKARILIR DERGİ

15 Kasım 1954

Sayı : 11

UNESCO ÜLKÜSÜ

Yavuz ABADAN

UNESCO ülküsünün hedefi, çeşitli hususiyetlerle birbirlerinden ayrılan milletleri, kültür, bilgi ve eğitimin ışıklandığı yoldan müşterek kıymet hükümlerine dolayısıyla fikrî-manevî birliğe ulaştırmaktır. Her aydının bilmesi gereken bu mütearifeyi, burada bir kere daha tekrar edişimiz, asla sebepsiz veya lüzumsuz sayılmamalıdır.

İnsanlık için yaşanmaya değer devamlı ve kararlı bir barış nizamının kurulabilmesi imkânı, son zamanlara kadar, hep siyasî teşkilât ve tedbirlere bağlı olarak mütalaa edilmiştir. İkinci dünya harbinin ve bugüne kadar sürüp gelmiş bulunan ağır emniyet buhranının acı tecrübeleri bu düşüncenin kifayetsizliğini; daha açıkcası sadece siyasî tedbirlerin dünya problemlerini isabetli bir hal şekline ulaştırmaktan uzak olduğunu göstermiştir.

Birleşmiş milletler teşkilâtında Sosyal ve ekonomik Konsey ile birlikte UNESCO gibi sosyal veya kültürel faaliyetlere mihraklık eden yeni müesseselerin önemli bir mevki ve rol sahibi olmaları, bu gerçeğin lâayık olduğu ehemmiyetle idrakinden ileri gelmiştir. Bununla beraber harp ve sulh ile ilgili meselelerin mutlak siyasî karakteri üzerinde ısrar

eden eski klâsik zihniyet temsilcileri, değişen dünya şartları karşısında milletleri birbirine yaklaştırma bakımından meselâ kültürel bağ ve alâkaların kazandığı yüksek ehemmiyeti bir türlü kavrayamamaktadırlar.

Bunun örneklerine Türk aydınları arasında da rastlandığını gösteren misaller maalesef eksik değildir. Bundan iki yıl önce, memleketimizi çeşitli milletlerarası konferans ve kongrelerde temsil mazhariyetine ulaşmış bir profesör ve mebus arkadaşımızın bize UNESCO'nun mahiyet ve gayesi hakkında etraflı sualler sorduğuna ve böylece merakını tatmin fırsatına kavuştuğuna hayretle şahit olmuştuk.

Bu misal UNESCO fikrinin geniş halk kütlelerine yayılmak şöyle dursun, henüz aydınlar arasında bile yeter derecede revaç bulmadığını açıkca belirtmektedir. Bu hali yalnız bizim memleketimize has bir tezahür saymak hatalıdır. Dünyanın hemen her köşesinde UNESCO faaliyetleri, muayyen bir seçkin zümrenin elinde toplanmaktan henüz kurtulamamıştır.

Bu neticede başlangıçta temas ettiğimiz eski klâsik zihniyetin tesiri ne

kadar büyük olursa olsun kendi sorumluluğumuzu da açıkca kabul etme cesaretinden bizi alıkoymamalıdır. Türk aydınlarının UNESCO ülküsü etrafında en faal şekilde gönül, fikir ve işbirliği yapmalarını sağlayacak bütün tedbir ve vasıtaları seferber etme zamanı çoktan gelmiştir. Bu hedefe yönelmiş gayretlerin, insan varlığının öz cevherinden kaynak alması tabiidir.

Gerçekten kültür sahasında işbirliği, insan ruhunun en asil ihtiyaçlarına cevap verme imkânına sahip en yüksek tedbirdir. İnsanı, insan olarak en şerefli, en seçkin bir yaratık haline yükselten mantikî doğruluk, estetik güzellik, ahlâkî iyilik ve hürriyetin en yüksek tecelli sahası, kültürel bağ ve münasebetler alanıdır.

İnsanlığın hürriyet içerisinde devamlı

gelişimini sağlayan müşterek manevî kıymetler hazinesi ancak UNESCO ülküsüne bağlanma ve hizmet yolundan zenginleşip korunabilir. İnsanlar ve milletler arasında yaratıcı, birleştirici, yapıcı bir işbirliğinin en sağlam temeli, kültür, fikir, bilgi mübadele ve alış verişidir. Bu alanda siyasî rekabetlerle iktisadî menfaat ayrılıklarının yaratabileceği fırtınalı anlaşmazlıklara hiç bir suretle yer yoktur. Kültürel alanda işbirliği, siyasî ve iktisadî sahalarda uzlaşmaların da temel şartıdır. Bu bakımdan yalnız kendi muhit veya memleketine değil, aynı zamanda insanlığa fikrî liderlik misyonunu varlığında duyan ve taşıyan her aydın UNESCO fikrini canlı ve ayakta tutma ödevini yerine getirmelidir. Bu uğurda harcanacak emeklerin insanlığın müşterek hayrına feyizli neticeler doğuracağından asla şüphe edilemez.

R Ü Z G Â R G İ B İ

Selâhattin BATU

Bir kış gecesi denizden esen sert bir rüzgârı düşünüyorum: Dalgaları adetâ köklerinden kopararak, engini tartaklıyarak, bulutları bile yerlerinden sökerek seslenir. Bütün dikkatinizle karanlığa dalın, gözlerinizi büzerek ta ufuklara bakın, duyduğunuz ışıkların nereden geldiğini göremezsiniz. Eşyayı dağıtan, sizi bile olduğunuz yerden almak isteyen bu acı ışıklar karardır. Rüzgâr zincirlerini kırmış, boşluğa atılmış. Yaprakları dallardan sıyracak, gerekirse ağaçları sökecek, canlı cansız mededen her şeyi önüne katacaktır. Bu pervasız, ama yiğitçe bir boşanış değil midir? Can sıkıntısına, sezisizliğe, yalnızlığa bir isyan değil midir?

Ama rüzgâr dediğimiz bu yırtıcı, gene de güzeldir, hem çok güzeldir. Birikmiş kuvvetlerle neşeli, koşan, sıçrayan bir atın, genç, yiğit bir tayın çevikliği ile gözâlır. İsteikle, iştahlarla dolu, taze yorulmamış bir solukta gergin o da kırlarda sıçrayacak, karanlık ormanlara dalacak, dalı ağacı kırıp koparacak ve dört yanına saldıracak yelelerinden ateşler saçacak; koşacak, saatlarca koşacak. Sonra önüne çıkan bir su kıyısında duruverecek; yorulduğunu hatırlıyacak; belki de uzakları seyrederek düşünecek...

Denizden gelen bu erkek sesi, bizi nasıl uykularımızdan uyandırır. Akşamlara kadar yorulmuşuz, yüzümüzden teri nasıl sıyrır. Sanki birden uyanırız. Bitikliğimiz, yitilmişimiz geçmiştir, korkularımızdan, halsizliğimizden utanır oluruz. Bak, rüzgâr ne kadar neşeli, derim, benim bu somurtkanlığım neye? Bak nasıl yiğitçe, erkekçe esiyor, benim bu kararsızlığım niçin? O bütün hesapları bir yana atmış, ben neye düşünür dururum? Her ân tereddüt ederim; kaderden, Tanrıdan korkarım; niçin kendimde bu güçü bulamam?

Halbuki benim ihtiraslarım da bu rüzgâr gibi, içimde her ân canlı durur; etime, kanıma sinmişlerdir. Ama ben onları düşüncelerimle örtmüşüm; kendimden bile gizlemişim; esemez, çoşamaz olmuşlardır. Benim varlığımındaki itiler de iç güdülerle buluşuk, göz yaşlarına, kana boyalı. Onlar da şu rüzgâr kadar pervasız, ormanları fetheden atmacalara, yırtıcılara benzer. Ama ben vicdanla Tanrıyla yarı ölmüşüm; bilgiyle, ahlâkla perişan olmuşum. Denizden köpükleri kopararak böyle esemem; kırıp dökerek, ölüp

öldürerek doyunmam. Akşam olacak, bir deniz kıyısına çıkacağım. Göğsümü esen rüzgâra açacak, bu acı kuvveti, deniz gibi, rüzgâr gibi yarı tanrıları seyredeceğim. Ben ancak onların bu yabancı güzelliklerine hayran olabilirim. Bütün katı kuvvetler, dışındaki bütün pervasızlıklar benim en eski hatıralarımı uyandırır, onları kanımda sezebilirim. O zaman duyulanır, mahzun olurum, Ama benim bu soluk neşem, gerçek insanın neşesi değil mi? İnsanda bütün neşeler aşında bir hüznün değil midir?

Rüzgâr nasıl denizi yener, taşı toprağı göğe savurur; ama her zaman öyle değil. Onun da acımlı günleri, tatlı, yumuşak zamanları vardır. Şimdi bir sıcak yaz gününü hatırlıyorum. Büyük bir şehirde yorgundum, adım atacak halim yoktu. Bir köşeyi dönerken yüzümden ansızın bir can soluğu duydum. Hafif, serin bir rüzgâr oracıktan esivermişti. O zaman nasıl değiştim, sevindim. Sanki bir dostla karşılaştım, başka bir insan olmaya başladım. Rüzgârın bozkır yollarında yürürken de böyle birden belirsizleri vardır. bir kurtarıcıya benzer. Havada sallanan tozu sıyrır, önünüzü açar, içinizi onarır. Yahut ona bir yamaçta, bir ağaç altında raslırsınız. Üstünüzdeki çam dallarında hafif hafif uğuldar; yeşillikler arasındaki gök parçaları gibi, mavi gibi, su gibi, bir çocuğun, bir genç kızın soluğu gibidir. Yüzünüzü okşar, kollarınızı açmak, onu kucaklamak istersiniz.

Çocukluğumuzun akar sularını, küçük kayıklar, yelkenlilerle oynadığımız deniz kıyılarını unutabilir miyiz? Bir çam kabuğundan yonttuğum gemi hâlâ gözümün önündedir. Suyun yüzünde nazlı nazlı salınır dururdu. O zaman rüzgâr essin, hemen essin, diye sabırsızlanırdım. Çünkü uzaklara açılacak, onunla bilmediğim iklimlere gidecektim. Birden hafif bir meltem esmeye başlayınca su yüzü kırışır kıvıldardı. O zaman kayığım kanatlanmış gibi, suları nasıl yara yara açılır, ellerimden kopar giderdi.

Bir zaman da boz kırdı, Güney yahut Doğu yaylalarının güneşli tepelerinde dolaşırdım. Dereye bakan harap bir çiftliğin avlusunda, vişnelerin, kayısıların altında hafiften aynı rüzgâr beliriverirdi. Zati bu kerpiç duvarlar arasında meltemlerden başka rüzgâr bilinmez. Horasan

erlerinin bahçelerinde sabâ yelleri mekân tutmuştur. Bozkırda bütün fırtınalar durulur, belirsiz bir ışıkla aydınlanır, sessizleşir. Rüzgâr, çiçek açmış iğde dalları gibi yumuşaktır; mısra mısra eser sanki, gül kokuları taşır, selvilerin dal boylu güzellerin şekilleriyle zengindir.

Eski insanlar camı güzel kokulara, bir soluğa benzetirilmiş. Bir tarlada dalgalanan başaklar, ruh dilinde hâlâ bir semboldür, düştü ölmüşlerin bize bir selâmı sayılır. Çünkü rüzgâr serin serin yüzümüzü okşar da görünmez. Bir denizi çöştürür, kayaları uçurumlara yuvarlar da dikkatimizden kaçır. Gözle görünmeyen bütün kuvvetler gibi o da yoklukta, olmamış gibi. Ama görünenler kadar gerçektir; onlardan bile güçlüdür. Çünkü kaynağa, sırta daha yakındır.

İnsan ruhu da rüzgâr gibi, sadece bir Tanrı soluğu, bilinmiyenden, görünmüyenden esmiş. Hepimiz "bayraklar üstüne çizilmiş arslan resimlerine" benzemez miyiz? Rüzgâr estikçe dalgalanmaz mıyız? "Yok olan bu âlem var gibi görünür, ama gizlidir. Rüzgâr esti mi toz toprak görünür, ama rüzgâr görünmez. Mevlâna."

Aşk ta sert esen bir rüzgâr gibi, o da aynı denizden bir çağırıştır. Esince ömrümüzü günü-

müzü savurur, adımızı sanımızı alıp gidebilir. Yaratmak bile giran gelir kişiye, yücelikler, ululuklar bile giran gelir. Önce sâkin bir deniz gibiydik, günler su gibi akıp giderdi. Aşk başladı, günler ne oldu? Birden denizlerin coşmaya başladık? Gemileyin oynamaya koyulduk? O rüzgâr ki hangi yönden eseceği bilinmez, hangi acıdan sonra dinceceği kestirilemez. Aşk bütün rüzgârların en korkuncu, en büyüğü. Ama ne yarattı ise onun eliyle, onun neşesiyle yaratıldı. Aşk bütün güzelliklerin kaynağı, esen rüzgârların en güzeli...

Çoğumuz su der geçerez, esen yellere dudak bukeriz. Çünkü ikisi de avuçlarımızdan akar, onları elimizle tutamadığımız için küçümseriz. Halbuki yolumuz somuttan soyuttur. Salt düşünceye yaklaşan her adım, içimizden bir ilerleyiş değil mi? İnsan ömründe soyuttan daha yüce bir varış oldu mu? Yalından, arınmıştan daha doğrusu daha ihtisamlı ne var?

O görünmeyen rüzgâr dinse, içimiz çöle dönerdi. Bir yaz günü yapraklar kıvılcımdayınca boğuluyoruz. İçimiz esmese ne olurduk? Bir düşünce, bir ruh soluğu bizi uyarmasa, insan olabilir miydik?

Y A Ş A M A D A Y A N S I L A R

Gecenin bir yerinde
Belli olur
Yıldızlardan dağlardan yellerden
Kuşun uyuduğu
Yılanın uyandığı
Dayarım sırtımı bir eski yöne
Masallarla büyür anılar yıldızcıl
Gecenin bir yerinde
Gökyüzü yeryüzüne inerken
Kötü düşlere bağdaş kurarım
Ansızın sezilir
Gecenin bir yerinde
Gün batarken gömülmüş apak kızın
Soğuduğu umutsuz
Yeraltının bütün açıklığına karşı
Çingirak sesleri çobanlardan
Türküler kör dedelerden duyuyorum
Alır götürür
Gecenin bir yerinde
Netsem beni
En ayrı anlamına yaşamamın
Taşca yaprakca suca
Yitmiş çağlarla birlik
Uzaklaşırım
Gecenin bir yerinde

Fazıl Hüsni DAĞLARCA

LUDWIG VAN BEE THOVEN

Cevad Memduh ALTAR

Hürriyet ve demokrasi mücadelesinin belli başlı kahramanlarından biri olan Beethoven kadar hiç bir sanatkâr üniversite muhitlerinde sevilip sayılmamıştı. Büyük sanat adamı Beethoven de devrinin fikir hareketleriyle çok yakından ilgilenmiş ve ilk olarak 1786 yılında kurulan Bonn Üniversitesinin faaliyete geçmesi, herkesden çok onu sevindirmişti. Çünkü XVIII asır boyunca Fransa ile Avusturya (Reich) arasında kime kul olacağını bilmeden bocalayıp durmuş olan Ren peskoposprenslikleri arasındaki, Beethoven'ın doğduğu şehir olan "Bonn" kadar, hürriyete ve demokrasiye susamış bir memleket mevcut değildi. Bu arada genç Beethoven de sanatını yalnız hürriyet ve istiklâlin tahakkuku gayesine hasretmiş, tenevvüre susayan dimağını, henüz açılmış bir üniversitenin takrirlerine tevcih etmişti. O tarihlerde yalnız Beethoven değil, bütün Ren halkı Bonn'un kurtuluşunu sabırsızlıkla beklemekte, Bonn'da üniversitenin kuruluşunu, fikir hatta din hürriyetinin başlangıcı telâkki etmekte idi.

Büyük ses şairi Beethoven'ın ana vatani olan Bonn'un, Fransa ile Avusturya gibi iki büyük hegemonya arasında bunalıp kalması kadar tabii bir şey olamazdı. Bonn halkı nasıl bunalmasın ki memleketin mukadderatı, milletin intihabi ile değil, Habsburg sarayının intihabiyle gelen Avusturyalı peskopos prensler tarafından idare edilmekte idi. Ağır vergilerle temin edilebilen bütçe açığını, Fransa kırallarından aldıkları rüşvetlerle ancak örtebilen Bonn peskopos prenslerine karşı çok uzun yıllardan beri halk büyük bir itimadsızlık hatta hüsümet beslemekte idi. Tayin inhaları Avusturya'ya imparatorlarına, tasvip ve tasdiki papalara, bütçesinin islâhi ise Fransa kırallarına ait olan Bonn peskopos prensleri, kendi intihabında hiç reyî olmayan Bonn halkına karşı daima lâkayt, daima alâkasızdı. İşte 1786 da, yani Beethoven henüz 17 yaşında iken Bonn'daki Üniversite böylesine bir atmosfer içinde kuruluyordu. Bunun sebebi vardı. 1786 da Bonn'da ilk üniversiteyi kuran hükümdar, bir müddet sonra tarihe karışacak olan Bonn'un son hükümdarı, peskoposprens Maximilian Franz idi. Hükümlerinin, Bonn tarihinin ancak son senelerine inhisar edeceğinin farkında bile olmayan Maximilian Franz, o zamana kadar tutulan yolun

tamamen aksine olarak, yalnız hürriyetin ve demokrasinin müdafaası şikkini tercih etmiş ve onun için Bonn Üniversitesini kurmuştu. Avusturya imparatoriçesi Marie Thérèse'in en küçük oğlu ve Kayzer II. Joseph'in biraderi olan Bonn prensi Max. Franz'ın bu hareketinin, taht kaybına sebep olan bir partinin tekrar kazanılmasına müteveccih son bir gayret olduğundan da şüphe edilemezdi. Liberal bir insan olarak vasıflandırılan Prens Maximilian Franz'ın hürriyet telâkkisi, Bonn Üniversitesinde ilk defa tedrise başlanan Yunan Edebiyatı, estetik ve güzel sanatlarla ilgili takrirlerin uyandırdığı akislerde de hissediliyordu. Çünkü üniversite tedris heyeti arasında yer alan Renli, fakat Fransız menşeli bir âlim, yani müderris Eulogius Schneider, Yunan edebiyatı ve sanat felsefesiyle ilgili takrirlerinde, neşrettiği kitaplarda, hürriyet ve tenevvür mevzularını enine boyuna ele alıyor, Eflâ-tun'un demokrasi ve cumhuriyet prensiplerini, her şeyin fevkinde tutuyor, din mevzuunu, akıl ve mantığın kabul etmediği hurafelerin dışında, rationaliste bir görüşle izah ediyor ve zamanına göre modern bir din felsefesine ilk olarak yol açıyor, bu suretle katolik olan Bonn'da, müta-assiplarla, papazların kin ve nefretini mütemediyen üzerine çekiyordu. Nitekim bu hal, papa VI. Pius'a kadar duyurulmuş, Bonn Üniversitesinin bu tarz tedrisatı, papalık tarafından şiddetle tenkid edilmmişti. Ne gariptir ki, müderris Eulogius Schneider, aslen bir cezvit papazı olduğu halde, sırf hürriyet ve tenevvür aşkıyle tarikatten çıkmış ve üniversite talim heyeti arasında yer almıştı.

İşte Bonn Üniversitesinin Yunan Edebiyatı, felsefe ve san'at tarihi takrirlerini müderris Eulogius Schneider'den dinleyen binlerce genç arasında, 17 yaşlarında kadar, uçuk benizli, çelimsiz, sakin, mütevazî bir öğrenci vardı ki, bu gencin kalbi, yalnız Bonn'un ve Bonnla beraber bütün esir milletlerin kurtuluş ve istiklâli için çarpıyordu. Bu vatanperver gencin adı: Ludwing van Beethoven'di. Üniversite takrirlerini, ekmek pahasına ihmal etmek mecburiyetinde kalan genç sanatkâr, o tarihlerde yalnız küçük çapta lirik eserler yazmakla kalmıyordu; aynı zamanda şair Hölty, Pfeffel, Gleim, Mathison, Schiller ve Go-

ethe'den seçtiği şiirleri bestelemek suretiyle cemiyet, san'at ve hürriyet şarkıları da meydana getiriyordu. Böylelikle Kuzey Amerika istiklâl savaşlarını olduğu kadar, Fransa'daki hürriyet mücadelelerini de dikkatle takibetmiş olan genç Beethoven'in, 1791 yılında, 20 yaşında iken, şair Konrad Pfeffel'in bir şiirini bestelemek suretiyle meydana getirdiği "Hür Adam!" adlı şarkı, o tarihlerde gittikçe genişleyen hürriyet edebiyatının yeni bir eser daha kazanmasını mucip oldu. Halen orijinali Londra'daki British Museum'da saklanan bu Lied'in metni aynen şöyle idi :

"Kime hür adam denir?"

"Yalnız kendi iradesine dayanan, zalimin keyfine hizmet etmeyen insana hür adam denir."

Bu tarihten iki yıl önce (1789) Paris'teki Bastille kalesinin zaptını ateşli bir şiir yazarak kutladığı için, efendisi olan Bonn Prensi Max. Franz'in gözünden düşen müderris Eulogius Schneider, saray tarafından takip edildiği cihetle, 1791 yılında gizlice Starzburg'a kaçıyor ve aynı tarihten bir yıl sonra (1792) 22 yaşını idrak eden hürriyet şairi Beethoven ise, Bonn'dan tamamiyle Viyana'ya göç ediyor. İki sene sonra da (1794) Fransa'da Revolution oluyor; bunun tabii neticesi olarak, Ren'deki büyük küçük bütün prenslikler birbirinden kopuyor; Reich dağılıyor. Bonn perskoprensliği lâğv ediliyor ve böylelikle Bonn'daki eski ve ihtiyar bir birliğe dahil olan küçük kilise devletlerinin hepsi tarihe karışıyor.

İşte Beethoven bu tarihlerde Viyana'da bulunmaktadır; ve ancak 24 yaşındadır. Hatta sanatkâr bir müddet sonra, Napoleon afetinin bütün dünyayı sarsacağını aklına bile getirmeden, Bonn'un akibetini uzaktan dikkatle takibetmektedir.

Ludwig van Beethoven'in Viyana'da heyecanlı geçen gençlik seneleri, ona büyük bir hayranlıkla, Napoleon için üçüncü senfoniye yazdırmıştı. Napoleon'un 1804 de kendini imparator ilân etmesi ise, Beethoven'e bu senfoni üzerindeki ittifak satırlarını hiddetle yırttırdı. Daha sonra genç sanatkâr, Eflâton felsefesinin ışığında sosyal ve moral bir reforma teveccüh ediyor; Avrupa ve Mısır muharebeleri esnasında, Amiral Nelsonla Napoleon arasında bir müddet bocalayıp duruyor. Nihayet Napoleon Reich'i de istilâ ediyor; Prusya ve Avusturya'nın kurtuluş savaşları başlıyor; hürriyet ve istiklâl şairi Beethoven, en sonunda Napoleon'a düşman kesiliyor. İşte gene bu tarihlerde sanatkârda başlayan sağırılık, 1802 yılında had bir şekil alıyor. İnsandan kaçma ve tabiata iltica, gene o tarihten itibaren büyük sanatkârda kendini hissettiriyor. Bir müddet sonra sosyal hayatını tanzim yolunda aldığı tedbirler

de boşa gidiyor. Artık kulaklık kullanarak ve başkalarının sözlerini bir deftere not ettirerek muhitiyle temasını temin edebilen sanatkârı, bu durum son derece bedbaht ediyor. Ne gariptir ki, kulaklarının artık hiç duymadığı tarihlerden sonra Beethoven musiki edebiyatına en büyük eserlerini vermeye başlıyor.

Yalnız dokuz senfoni yazan sanatkârın, kendi sert kaderiyle olan mücadelesini remzeden 5 inci "Op: 67, Do-minör" senfonisi, sağırlığın yarattığı karanlık bir ruh haleti içinde, nurlu bir insan sevgisine açılan pencereye benzer. Bu büyük eserin ilk olarak 1808 de Viyana'da icra edilmesinden 4 yıl önce, Viyana civarındaki Heiligenstadt'da yazılan meşhur vasiyetnâme, Beethoven'in daha o tarihlerdeki elemi bütün çıplaklığı ile açıklamaya kâfidir.

Sanat tarihine adı geçen büyüklerin hemen hepsinde olduğu gibi Beethoven de müzik sanatı ile beşeri, felsefî görüş ve kanaatlerini ifade etmiştir. Sanatkâr, büyük ıstırabına rağmen, hemen bütün eserlerini iyimser bir ruh haleti içinde yaratmış ve beşer iradesinin, mukadder sanılan akibetleri her zaman için önleyebilecek kudrette olduğunu, bu eserlerde açıklamak istemiştir. Esasen Beethoven'in 1803 yılında başlayan ikinci ibda devresindeki felsefî kanaatlerinde, tam bir istikrar husule gelmiş, ibdalarındaki kendine mahsus üslup ise, gene bu devre içinde hakiki hüviyetini elde etmiştir.

Beşinci senfoninin süratli bir tempo içinde akıp giden birinci kısmı (Allegro con brio) esere hâkim olan çok kısa, fakat mânalı bir motifle başlamaktadır.

"Felekten intikam alacağım" sözünü ağzından hiç düşürmeden kaderiyle mücadele eden Beethoven, bu ilk kısımdaki minimimicik motifi: "Kaderin, kendi kapısına vuruşu" olarak tasavvur etmektedir. Beethoven, eserlerinin hemen hiçbirinde kullanmadığı bu kadar sade bir fikirle, son senfoninin birinci kısmında muazzam bir mimarî meydana getirmiştir. Bu kısmı ancak şu şekilde bir sezikle de ifade etmek mümkündür: Esere müthiş bir mücadele atmosferi hâkimdir; zaferden ümit yoktur. Daha başlangıçta mücadelecî, ümitsiz ve mecalisizdir. Hele bu kısmın son cümlesi olan tekrarda, bütün şiddetiyle bir kere daha davranan mücadelesi, kuvvetini ve kudretini büsbütün kaybetmiştir.

Beşinci senfoninin ağır bir tempo içinde seyreden "Andante con moto" kısmı ise, gerek fikir, gerek tema varyasyonları bakımından birinci kısma tam bir tezat teşkil etmektedir. Buradaki temaya ve bu temanın varyasyon halindeki işleniş şekline hâkim olan ifadede, asil bir tevekkülün huzuru sezilmektedir.

Burada esas fikir, derin ve esrarlı bir ifade içinde gelişmeye devam eder.

Beşinci senfoninin üçüncü "Allegro" kısmında, sanatkârın muzdarip ruhu, aradığı huzuru ancak kendi iç âlemine çekilmede bulmuştur. Fakat onun kaderi, burada da onu boş bırakmamış, şeytanî yüzü, uçuk benizli hayaller, onun sakin hülyalarını ürpertmiş, titretmiştir. Burada sanki büyük bir hadisenin yarattığı esrarlı bir korku, mânalı bir ironi, vakit vakit kendini hissettirir.

Eserin bu üçüncü kısmındaki esas fikrin inkişafı, sanki bir hadisenin yarattığı tehevürü ve infiali hatırlatır. Bu kısım hiç durmadan eserin dördüncü kısmına bağlanır.

Beşinci senfoninin dördüncü ve son kısmı olan Allegro'ya gelince: Daha bu kısma girmeden, ruh âlemimizde hafif, ışıklı bulutlar belirir gibi olur. İlahî bir nurun, git gide çoğaldığını da müşahede ederiz. Nihayet bütün marazı, bütün kötülükleri dağıtacak güneş, hürriyet güneşi ansızın doğuverir. Artık kadere, yalnız iradenin zaferi hükmetmektedir. Onun içindir ki, bu kısma bir marş teranesiyle girilmiştir.

Eserin son kısmında ortaya çıkan Piccolo fülütlerinin parlak pasajları, zafer havasını şüpheye mahal bırakmayacak bir ifade ile açıklamaktadır. Nitekim, bütün senfoni, tam mânasıyla iyimser bir zafer havası içinde sona erer. İşte, mustarip bir san'at büyüğünün kendi iç dünyasının zaferi!

Geçen asrın tanınmış san'at adamlarından

Hermann Zumpe, Beethoven'in beşinci senfonisi için aynen şöyle demektedir: "Ben bu muazzam eserde, seslerden daha başka şeyler duyuyorum. Bence bu eser, üstadın hal tercümesidir. İnsanlar bu senfoniye diz çökerek, gözlerini göğe çevirerek dinlesinler..."

Beethoven devrinin en büyük bir münekkidi olan meşhur E. T. A. Hofmann ise, beşinci senfoni hakkında 1810 yılında yaptığı bir tahlile şöyle başlamaktadır: "Önümde, üstadın eserlerinden en mühimmi duruyor. Burada sanatkâr, anlatmak istediği şeyleri tamamen hissetmiş. Hiç kimse onun bu eserinde, alelâde muhakeme hudutlarını aşarak duyduğu şeyleri, bütün ruhiyle anlatmak için sarfettiği gayreti uluorta tenkid edebilecek bir durumda değildir."

Viyana klâsikleri tarafından meydana getirilen eserlerin, dünyadaki her topluluk tarafından millî bir eser olarak benimsenmesi, Beethoven sanatını her memlekete olduğu gibi bizim memleketimize de tanıtmış ve sevdirmiştir. Bu itibarla Ludwig van Beethoven'in beşinci senfonisinin insanlığa her zaman için neşe, ümit ve cesaret kaynağı olacağına inanarak, bundan 2500 sene önce Perikles için yazılan mersiyenin küçük bir cümlesini gözden geçirelim. Bu cümlede aynen şöyle denmektedir: "Harikulâde insanların mezarı kâinatı; onların menakibi, yalnız doğdukları diyarın taşına oyulmakla kalmaz, bilâkis bu menakip, en uzak diyarlara kadar ulaşır, başka insanların hayatına da görünür bir sembol gibi müessir olur."

HENRI MATISSE

1869—1954

Refik EPIKMAN

Yıl 1900. Paris XX. yüzyıldaki yerini alma hazırlıkları içinde. Demirden Eyfel kulesi dikilmiş, büyük bulvarlar, yeraltı trenleri açılmakta, betonarme yapılar yükselmektedir. Herşeyde yenileşme ve ileriye doğru bir hamle var. Şehrin bu şekil değişikliği yanında sanat aleminde de bir anlayış değişikliğini müjdeleyen yeni hareketler, (Cubistes-fauves) uyanık guruplar tarafından adlariyle sanat dünyasına girmektedir. Buna rağmen sanat havası henüz XIX. yüzyıl Empressionnisme'inden ve bir de akademik derebeyliğin hüküm sürdüğü güzel sanatlar mektebinden çıkan basma kalıp bilgilerden de kurtulmuş değildir. Sanat adına hiçbir diyeceği bulunmayanların karşısında cephe alan ve Matisse'in de içinde bulunduğu bu yeni neslin estetik anlayışı şu idi: dış âlemin ötelinde esrarlı mânayı kavrayabilmek ve ona yeni bir gözle bakabilmek için bütün gelenekçi bağlardan sıyrılmak gerekir. İşte fauve adı verilen bu sanat hareketinin en cesur bir unsuru ve akademik geleceği yıkmakta gayret harcayanların elebaşısı olan Mattisse, böyle bir kişiydi. (1905). Sanatı da intellektüel iddiaları sınırlandırıp duygu ve tahayyüle sadık kalmak, rengi esas alarak onun üzerinde resmi inşa etmek. Bu da Matissin ömrü boyunca gaye edindiği plâstik anlayışı.

*

Matisse 1869 da doğmuştur. Kendini tamamen sanata verdiği yıl 1892 dir. Fouve adı verilen sanat hareketinin şefi olarak da 1905 de tanınmıştır. Lisede klâsik tahsilini yaptıktan sonra bir no-

terin yanına girmiş, 21 yaşında hukuk tahsili bahanesiyle Paris'e gitmiştir. Fakat çok geçmeden, hukuk tahsili Louvre müzesindeki çalışmalarla eriyip gitmişti. Ailesi tarafından zorla yaptırılmak istenen bu ismarlama tahsil böylece yerini

Kendi çizdiği portresi

artistik faaliyete bırakmıştır. Daha küçük yaşta iken yaptığı nakış desenleriyle başlayan sanat sevgisi, onu, Paris güzel sanatlar mektebinde öğrenecekleri hakkında geniş hayallerle dolu olarak oraya sürüklemişti. O zamanın resmi bir ressamı, itibarı mükemmel A. Bouguerean'ın talebesi oldu, fakat burada kalışı uzun sürmedi. Çünkü Matisse'in aradığı bir öncekilerden öğrenilenin aktarılması değil, duygulu, heyecanla dolu bir ruhun beslenmesi idi. O, alçıdan model üzerinden desen çizmekte, hiç değişmek bilmeyen yeşil ve mavimtrak fonlar önünde durdurulmuş çıplakları akademik uslûpta fırçalamaktan hiç hoşlanmamıştı. Hele bıktırıcasına tekrarlanan bu sözler: "füzeni parmağınızla siliyorsunuz, bu hareket, dikkatsiz bir insan olduğunuzu anlatır, bir bez veya silgi kullanınız. Duvarda asılı duran alçı modellerden çiniz,

bunları eski öğrencilere gösterin, yanlışlarını söylerler, hele perspektif öğrenmeye çok ihtiyacınız var, fakat herşeyden önce kalemi tutmasını bilmeli yoksa desen çizmesini öğrenemezsiniz.” Bu öğütler ona nekadarda tatsız gelmişti. Matisse’in başvurduğu ikinci kapı Jülyen Akademisi oldu. Orada da duramadı. Bu çiraklık devresinde önemli bir hadise Matisse’in Gustave Moreau’nun atölyesine girmesi teşkil eder. Burada kendine uygun arkadaşları buldu: Camoin, Manguin, Marquet, Rouault ile tanıştı. Atölyenin en iyilerinden biri, Louvre’nin devamlı bir genci, büyük ustaların en sadık bir çaracı oldu. Sanat heyecanı ve sevgisi, Gustave Moreau’nun öğütleriyle bir kat daha arttı. “Yalnız müzeye gitmekle yetinmeyin, yollara da dalın” hocasının bu mânalı sözü, Matisse’de derin akisler yaratmakta gecikmedi, artık hayat arkadaşlığı ettiği Marquet ile birlikte, Paris hayatına girilmekte, defter koltukta hayatı tanımaktan doğan bir yaşama sevinci içinde sadeleştirilmiş çizgilerle duş ve heyecanlarını ifadelendirmek yolunda ilk adımlar atılmaktadır.

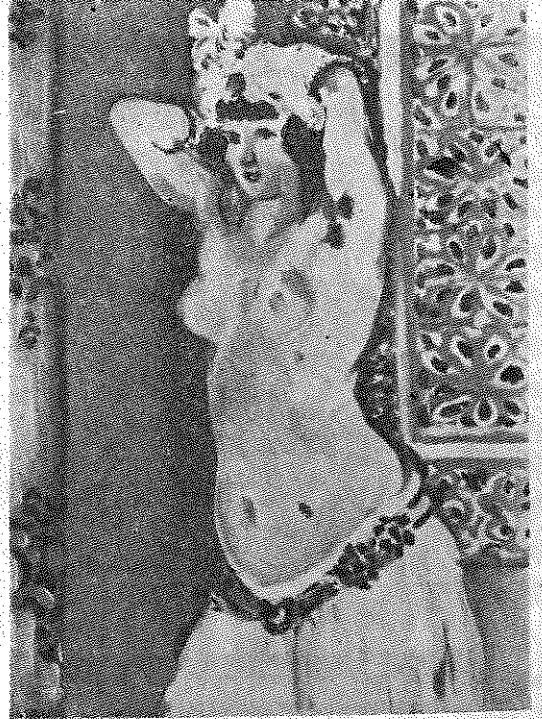
*

Daha 1895 de Empresiyonizme karşı Seurat’ın bir taraftan da Gauguin ve Nabis’lerin giriştikleri mücadeleye rağmen Dufy gibi Matisse de Monet ve Pissoro’nun tesirlerinden henüz sıyrılmamıştı. İfade vasıtası onlar gibi, tabiat görünüşlerini ışıklar ve renk akisleri içinde göstermekdi. Bu ise Empresiyonist resim prensibiydi. Fakat Matisse Empresiyonizmden sağladığı birçok şeye rağmen, atmosferi, resimlerinde başlıca unsur olarak göstermekten hoşlanmamıştır. Tecrübe ve görüşü günden güne inkişaf eden sanatçının tonların taksim ve teziine, Cauguin’in kuvvetli renkle ifade tarzına ve sadeliğe doğru resimlerine yeni bir hava girmektedir. Renkleri yavaş yavaş kuvvetlenmekte ve aydınlanmaktadır. Cézanne’in yolunu sapıtıran biri

Mavi gözler “Desen,,

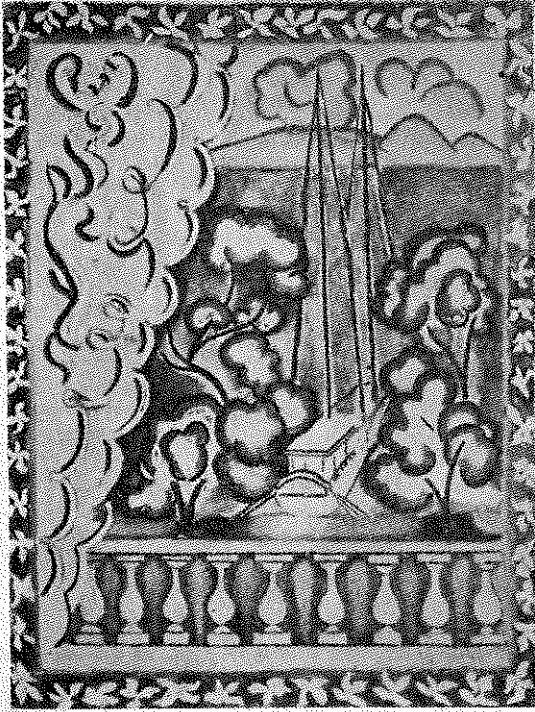
olarak horlandığı bir devirde yapmış olduğu “banyo yapan kadınlar” tablosu, renklerinin canlanması yolunda Matisse’in harcadığı gayretlerin artmasını hızlandırmıştı. Ekmeginden kısarak biriktirdiği paralarla tablo satıcısı Vollard’dan onbeş franka aldığı ve gözbebeği gibi

Beyaz Başlıklı Kadın

Yaşamak Sevinci

Tahitiden bir manzara

koruduğu bu tablo¹, ona bu hususta büyük bir yol göstericilik etmiştir. Artık Matisse çalışmalarını daha entelektüel, daha verimli araştırmalara çevirmektedir, saf renkleri kullanmayı tecrübe etmekte, kuvvetli kontrastları, renkleri birbirine karıştırmadan meydana getirmektedir. Tabiat görünüşleri artık, ışık ve renk akislerinden kurtulmaktadır. Bu bağlardan kopup ayrılıştı, yan yana veya kontrastla meydana getirilmiş saf tonların ahenk ve düzeni aranmaktadır.

*

Matisse, eserlerinde ilmî nazariyeye lüzumundan fazla da yer vermiş değildir. Resiminde de kolayca görüleceği gibi, onun bütün alâkası renklerin kompozisyonuna çevrilmiştir. Bununla beraber, resimlerinden üçüncü boyut tam mânâsıyla kalkmış da değildir, fakat bu derinliğin renk ve arabeskle bağdaşır bağdaşmayacağı hususlarıyla de meşgul olmamıştır. O içinden geldiği gibi, key-

¹ Bu tablo Matisse tarafından Paris Şehir Müzesine hediye edilmiştir (1937).

fine göre büyük bir hareket serbestisi içinde duyularını ifade etmiştir.

Matisse'in sanatında, akademik şekli, perspektifi, anatomiyi aramak boşunadır. Bu renk ve arabesk sanatına, abstre ve deforme şekiller daha iyi yakışırlar.

"Düşünçem heyecanı ifade etmektir" diyen Matisse, hudut tanımayan tasavvurlarını renk ve hayal içinde realize etmiştir. Onun sanatında görülen fevkalâdelikler, görüşü, duygusu ve tecrübesidir. Öğrenmek ve incelemek için hiçten, yoktan, hayal ve ilham alan ve insanların

henüz anlayamadıkları hassayı yaratan bir insan. Kuru yaprakların güzelliğinde, süslerinde, çiçeklerin açılıp kapanışlarındaki şiir havasını tadan ve anlayabilen bir sanatçı. Her zamankinden taze, ışıklı ve neşeli, her zamankinden çok hayata emniyetle bakan, yaşama neşesini, lüksü ve iyimserliği telkin eden özellikte eserler yaratmıştır. Onun sanatındaki lüksün, insanları işlerinden avare eden bir lüks ile ilgisi yoktur. Bu sanatta yer alan lüks, insanların saf gözlerine bedii güzellikler yeren renklerdir, ışıklardır. İki tonun türküsünü haykıran lüks.

T A Ş Y A Z I

Ağaçların gece yarısı güzelliği
Dursa biraz
Akan suların upuzun yollar
Dursa
Dursa camları aydınlığı
Dursa bana erkenden
Günün alış verişle büyüdüğü yerde
Dursa çarşı
Dursa sessizliğinde ot
Böcekler toprağı doyurunca
Dursa maviciğinden
Dağbaşlarında gök akşam üstü
Ulus kuşlar havada
Uçsuz bucaksız yarışında kocaman atlar
Dursa
Hep
Ormanın uğultusu azgın
Düşü balıkların denizcek
Dursa
Uykumuzu
Raksedenlerin baş dönmesi değil
Sızan kanları değil harbedenlecin
Dursa biraz
Dursa ölüm

Fazıl Hüsni DAĞLARCA

ÖVÜNMESİNİ BİLMEYENLER

Malik AKSEL

İstanbul'un en güzel ve en zengin kütüphanelerinden biri Millet Kütüphanesidir; bu güzel eser bir adamın çalışmasıyla, gayretle ortaya çıkmıştır; övünmesini bilmiyen bu adam kütüphanesine hayatını, bütün varlığını, herşeyini verdi. Yalnız adını, resmini bundan esirgedi.

Bir vakitler Namdar Rahmi burada çalışırken bu zatın resmini buldurmak, onu büyültüp kütüphanesinin bir köşesine koydurmak hatırlanışlığını göstermek istedi. Her tarafı arayıp taradığı halde bu koskoca yapıda yalnız onun resmini bulamadı. Bir ara kendisini tanıyan ressamalara sorup hiç olmazsa hayali bir resmini yaptırmak isteğine kapılmış buna da muvaffak olamamıştı. Fakat herkes yine bu esere (adını koymadığı halde) Ali Emiri Kütüphanesi diyor. Millet Kütüphanesi adı yalnızca kitabede okunuyordu.

Öyle insanlar vardır ki bunlar dünyadan göçtükleri zaman şekillerini, biçimlerini değil, hatıralarını, nam ve nişanlarını dahi götürmek isterler. Burada hiçbir şeylerini bırakmamak. Nesi var nesi yoksa onları toplayıp kaybolmak... Sıra kadem basmak...

Hatırlanmamak, anılmamak, kendini unutturmak... Bunu yapabilmek için ne kadar kuvvetli olmak lâzım. Halbuki insanın nesi varsa bundan ibaret... Hem insanlığın yararına çalışmak, hem de bunu hiçe saymak, hafızalarda yük olmıyan, övünme küçüklüğüne düşmemek aceba bu insan üstü bir yaradılışın sonucu mudur? Aşırı bir alçak gönüllülük müdür? Gerçek olan bir şey varsa bunun büyük bir cesaret işi olduğundadır. Bunu belki topluluğa küskün,

topluluk içinde yerini bulamamış, yahut ayrıplanan, kusurlu insanlar yapabilirler. Fakat topluluğun yararına çalışmayı düşünen cömerd, heybetli, yakışıklı, bilgili bir adam yapabilir mi? Böyle düşünebilir mi?

İnsanlar kendi varlıklarından kaçamadıklarına ve buna imkân bulamadıklarına göre ancak kendilerini çeviren topluluklardan kaçabiliyorlar. Kendi köşelerinde huzur ve sükûnu bulabiliyorlar. Kendilerini dinleyebiliyorlar demektir.

Bununla beraber insanın herşeyi de kendi benliğidir. Bunu değerlendirme duygusu onu ne bitmez, tükenmez kılıklara, yorgunluklara götürür. Kendini değerlendirme duygusuna karşı koyma, tabiat kanunlarına karşı koyma kadar güç... En küçükten en büyüğe kadar bütün zaafımız, acıklı halimiz hatırlanma, anılmadan yaşayacağımıza inanmamızdır. Hele kendisine güveni pek kıt olanlar için bu hal, "teşvik görme!" ne içler acısıdır. İnsanların biraz da güzel sanatları sevmeleri kendilerini övdürmek içindir. Bunlar içinde en belli başlısı resimdir. Üstelik bu sanatın heykelde diğer sanatlarda pratik bir tarafı da vardır. Taşınması, çoğalması kolaydır. Yalnız büyükler değil küçükler de bu sanatın iltimasına pohpohlanma kuvvetine inanmışlardır. Kendilerini güzel görmek isteyenler, genç görmek arzu edenler için rotüşlü resimler hazır. Büyük görmek isteyenlere de bu sanat kolaylık gösterir. Onları istedikleri, diledikleri biçimlere sokar. Kendilerini yalanın her katına çıkarır. Zamanın akışını durdurduğu için gençliklerini korur.

Bu sebepten hatırlanmak ihtiyacı ile estetik duygular birbirlerine karışırlar. Hattâ insan yaşadıkları çağda değil, gözlerini yumduktan sonraki çağlarda da güzelliklerinin hafızalarda yer etmelerini isterler ki buna yegâne yardımcı sanat resimdir. Resim insanların bu arzularını en kestirme yoldan gerçekleştirir. Bugün resim yapan makinalar (fotoğraflar) bu bakımdan ressamın yerini fazlasıyla tutmuştur. Bundan dolayı da ressam hayli zamandanberi bu vazifeyi üzerinden atmış olmakla beraber bu makinanın icadıyla hatırlanmak arzusu büsbütün dal budak salmıştır. Her evin hatıra defterleri, albümleri hergün biraz daha şişiyor. Fotoğrafsız bir aile tasavvur edilemiyor.

Bununla beraber bugün bile fotoğraftan kaçanlar, resmini çekirtmeyenler bulunmaktadır. Bunun sebepleri bir değil pek çoktur. Vaktile Abdülhamid'in resimlerinin resmî dairelerde, vesairede bulunmaması bu padişahın vehminden ileri geldiği söylenirdi. Hattâ resmini bulunduranlar ağır cezalara çarpılırlardı.

Sarayda eski padişahların çeşitli minyatürleri görülmekle beraber saray kadınlarının minyatürlerine rastlanılmaktadır. Bunun da yegâne sebebi dinî olmadan ziyade gelenek ve göreneklerin ağır baskısıdır.

Gençliklerinde çok güzel olup da sonradan çökenler, yaşlananlar aynadan korktukları kadar resimden de korkarlar. Kendilerini görmemek le yahut eski resimlerini görmekle övünürler geçmiş resimleriyle avunurlar göze çarpmadan çekinirler, sakınırlar.

Suçlular, hastalar, düşkünler, topluluktan kötülük görenler bunlar da bir sınıftır. Bundan başka ne olduğu anlaşılamayan bazı sebeplerle resimle ilgilenmeyenlere de rastlanır. Bunlar kendi resimlerinden korktukları gibi birşeyden korkmazlar.

Şarkta bir sınıf din, tarikat adamları şeyhler, dervişler resimlerini çıkarmak şöyle dursun insanlar içinde buldukları zaman yüzlerine örtü dahi örterlerdi.

Çünkü insanın herhangi bir tarafından ziyade yüzü içinin renk renk alacasını ortaya kor, karşısındakini tesiri altında bıraktığı gibi kendide bundan uzaklaşamaz.

Zaman zaman kadınların resimlerinin değil elbiselerinin dahi ortada bulunmasına tahammül edilmezdi. Çünkü bunlar kadınların boylarını poslarını akla getirir, namahremliklerini ortadan kaldırırdı. Aynaya bakanlar, resimlerini bol bol çektirenler, açılanlar, saçılanlar hep gençler, hep güzeller, kendilerini beğenenlerdir. Topluluk onlara bu hakkı veriyor. Onlar da bu imtiyazı bir türlü ellerinden bırakmak istemiyorlar, diğer taraftan kusurlular, sakatlar resimden kaçarlardı bunlar resmin merhametsiz tenkidine uğramadan ise bunu tercih ederler. Yahut yüzünün çopurluğunu, gözünün şaşılığını, sırtının kanbu luğunu göstermiyecek resmi ararlar. Bugün gazeteler, dergiler kendilerini beğenenlerin resimleriyle doludur. Burada göünenler kendilerini güzel bulanlardır. Hele kadınlar açmadıkları taraflarını bırakmazlar. Tabiatın onlara verdikleri nimeti büyük bir cömertlikle herkese göstermeğe çalışırlar. Kendilerinin hakkı olmadan ve kendilerine ufak bir emek sarfetmeden bol bol alkışlar, takdirler beklemektedirler. Bundan sonra zekâlarını üstün bulanlar, benliklerine tapınanlar da sanatın övgüsüne sığınmışlardır. Bu yolu kendilerine kolay bir propaganda yolu yapmışlardır. Bunlar bu sanatı severler, çünkü bu sıfatla şöhret kazanıyorlar, şöhretleri her tarafa yayılıyor... Daha doğrusu insanın doymak bilmiyen gurur ve ihtirasına yalnız resim değil bütün sanatlar kâfi gelmemektedirler. Büyüdükçe büyüyen, dünyayı küçük gören insan hiçbir zaman kabına sığmayı aklına getirmemiştir. Her vasıtayı böbürlenme yolu sayan bu bencil yaratık, herşeyden evvel kendi putunu nefsinde halketmiş ona tapınmadan bir türlü uzak kalamamıştır. Fakat yine o insanlar içinde öğünmesini bilmiyen, hatta buna tenezül etmiyen resmini çıkarmıyanlar da eksik değil...

AYNADAKİ YABANCI

Oktay AKBAL

Köşedeki sergiden bir akşam gazetesi aldı. Bir göz attı, cebine soktu. Niye almıştı şu boyalı kâğıt parçasını. Hep aynı eski yalanlar, düzensizlikler, boş sözler, sahte kelimeler. Cinayetler, facialar. Sanki bu gazeteler insanlar birbirini öldürsün, arabalar birbirine çarpsın diye dört gözle beklerlerdi! Niye hep üzücü, kötü havadisler ilk sayfayı ahırdı? İnsanlığa güzel şeyler sunmak isteyen kimselerin adı bile geçmezdi. Nuri, Akba'nın vitrinleri önünde durup faransızca kitapları seyretti. İçeri girip bazılarını karıştırdı da. Ama alamazdı bunları. Bu romanların, şiir kitaplarının en ucuzu beş liraydı. Şimdi bir anda almak, okumak isteyeceği kaç kitap vardı? Ama sanki istese hepsini alabilirmiş gibi hissediyordu kendini. Cebinde tam iki yüz elli lira vardı. Yeni maaş almışlardı o gün. İki yüzlük, bir ellilik. Yeryüzünün en zengin insanının duygularını yaşıyordu. İstedğini alabilirdi. Karşı mağazaların vitrinlerinde çeşit çeşit kumaşlar, ipekliler serilmiştir. Mankenler kiş sonu, bahar başlangıcı modellerle, kumaşlarla süslenmişti. Bu mankenlerden birini çok severdi Nuri. Her defasında ne giydirmişler bugün diye bakar dı. Kâh manto, kah rob, kâh gecelik, kâh mayolu bulurdu onu. Ucu kıvrık kirpikleri, kıpkızıl dudakları vardı. Sanki Nuri'nin çok yakından tanıdığı, mahremiyetine girdiği bir kadındı. Bu defa ona bir baharlık tayyör giydirmişler. Kumaş çok hoştu. Metresi seksen lira diye yazılıydı. Kaç metreden bir tayyör çıkardı? Şimdi girip üç metre kestirip bütün parasını verse, onu alsın! Karısı sevinir miydi! O çatık, kasılmış yüz biraz açılır, ışklanır mıydı? Nuri hep karısına gücü üstünde, maddi sınırlarını aşan bir şey yapmayı kurardı. Meselâ bir piyango çıkacaktır, ya da bankadan Erenköy'de bir villâ. Hemen gidip bir kürk alacaktır. İpekli çamaşırlar. Yeni oda takımları ısmarlayacaktır. Karısını birden bunlarla karşı karşıya getirecekti. Onu yıllar önceki aydınlık, sevinçli, mesut olmuş, çevresini mesut eden, o eski insan yapacaktır. Mutfaktan, çocuk çamaşırı yıkamaktan, ev işlerinin karanlık havasından kurtaracaktır. Bir gün olacaktır elbette bu. Ama şimdiden hiç umulmadık bir papuç, üç metre kumaş da onu ilk evlendikleri, seviştikleri günlerin insanı yapamaz mıydı? Gözlerinde o günlerin ışıltısıyla yaklaşmış kollarını

boynuna sarmaz mıydı? Bir anda huzursuzluk, sıkıntısı, kavga, tadsızlık kokan o ev içi, o oturma, o yatak odasına altın renkli bir mutluluk buharı yayılmaz mıydı?

İmrenerek mankenin üstündeki tayyörü seyretti. Kimbilir kendisi gibi, günde kaç kişi de buna yakın düşüncelerle seyreliyordu bu vitrini?.. Kaç koca cebindeki paranın gideceği bir sürü yeri hesaba katmak istemiyerek?.. Nuri, karısını bu tayyörü giyinmiş olarak sokakta yürürken tasavvur etti. Olmuyordu, aksiyordu. O asık yüz altında yakışmıyordu. Daha beter oluyordu. Güzelim kumaş bayağlaşıyordu. Onu eski günlerde giymeliydi. O zaman olurdu, bir şeye benzerdi. Ama bunu o sarışın giyseydi kumaş bir kat güzelleşecekti. O sarışının kocası da belki bu vitrinlere bakıp bunları düşünmüştü. Almıştı belki de. Ya da alamamıştı. İçinde bir sızı başladı birden. Sanki kapalı bir yaranın kabuğunu tırnaklamıştı. Cılk, işliyen bir yara açılmıştı. O kadın başka birinindi. Onun için düşünen, çalışan, hayal kuran başka bir erkek vardı. Ona o sahipti.

Vitrinin camında kendi hayalini görüyordu birden. Başka bir insan vardı karşıda. Yabancı biri. Yıllardır karşılaşmadığı, buna rağmen görür görmez zorlukla da olsa hemen tanıdığı bir insan. Kaybedip yeniden bulduğu uzak bir dost, bir aşına. Camdaki hayalin uzamış sakalları vardı. Sirtında üç yıllık bir palto. Başında terin kahverengine yeni bir renk daha kattığı şapka. Camdan bakışları öte yandaki boy aynasına kaydı. Sanki mahsus koymuşlardı bunu buraya. Camdan aynaya atlayan aşına yüzü seyretti. On yıl önceden birşeyler vardı elbet! Ama nerdeydi o birşeyler? Bütünüyle hatırlıyordu. O yılların insanı gitmiş, bu çökük ruhlu insan gelmişti. O insan nasıl parça parça gitti, yok oldu? Yitip giden o insanla birlikte hayalleri, anıları, rüyaları, umutları da gitti, yok oldu. Çevresi, tanıdıkları, aşkları, sevdikleri değişti hep. Aşkları!.. Hayatı zaten aşklarının bir çeşit tarihi demekti. Tâ çocukluk sevgilisinden, o uzun saçlı şmarık ilkokul öğrencisinden fakültedeki sıra arkadaşına, şimdi karısı olduğuna güç inandığı, en gerçek aşkı ona duyurduğunu sandığı insana kadar. Artık aşksız bir dünyada yaşadığına, yaşayacağına inanmıştı. Katlanacaktı buna. Mademki bu iş böyleydi.

TÜRKİYE'DE İYİ NİZAMLANMIŞ BİR MİLLÎ BIBLİYOGRAFYA VE DOKÜMANTASYON ENSTİTÜSÜ NE GİBİ İŞLERLE MEŞGUL OLABİLİR ?

Türker ACAROĞLU

Gereken desteği bulduğu takdirde, bizde iyi niyetle zamlanmış böyle bir Enstitü ne gibi işlerle meşgul olacaktır? Bu hususta bir fikir vermiş olmak için şu iki noktayı kısaca belirtmekte fayda var :

1 — Menşelerden zamanımıza kadar, yani 1729-dan bugüne kadar Türkiye'de basılmış olan bütün kitapların genel bir bibliyografya repertuarını hazırlamak. Bunun için şimdiye kadar memleketimizde çıkan katalog ve bibliyografyalardan da istifade edilebilir. Enstitünün yapacağı özel, teşkilatlı bibliyografya araştırmaları da buna eklenecektir. İlk tek tek fişler halinde hazırlanacak olan bu repertuar, Türkiye'de kitap alanında her türlü bilgiler için zaruri, esaslı bir haber alma cihazı olacaktır. En sonunda, taşradaki, yabancı ülkelerdeki fikir ve kültür işçilerine de yararlı olabilmesi için bunun bastırılması cihetine de gidilebilir.

2 — Türk süreli yayımlarında (périodiques)

çıkın makalelerin bibliyografyasını hazırlamak. Bunun için, hususi şahısların —istifadeye sunacağı ölçüde— buna benzer basılmamış denemeleriyle çeşitli bilim alanlarında basılmış birkaç bibliyografyadan da faydalanılabilir. İlk plânda, hiç olmazsa Cumhuriyete kadar, belki de yeni harflerin kabulü tarihine kadar çıkan Türk süreli yayımlarının mutlaka tam, eksiksiz bir bibliyografyasının hazırlanması, herhalde, elzemdir. Nihayet, bu kıymetli yayımların büsbütün çürüyüp gitmeden rahat bırakılması için, lüzumlu bütün fihristleriyle birlikte, bu bibliyografyayı hazırlamak zorundayız: bugün en ufak bir tahkik ve tetkik mevzuunda bile herkesin doğrudan doğruya bu yayımlara başvurması gerekmektedir.

Bu iki temel dava, âtinin işidir, bugünden yarına hemen halledilemez, ama bunların gerçekleştirilmesi yolunda ilk adımların bugün atılması lâzımdır. Bunların yanbaşımda Bibliyografya ve Dokümantasyon Enstitüsünün daha bir sürü

Sevdiği, yıllar içinden değişip, çatık yüzlü, homurtulu, bahtsızlık örneği bir insan olup çıkmıştı. Ola ola, o gençlikteki aşk hayalleri yerine çocuğunun anası olmuştu sonunda. Boşunaydı demek aşk. Aşkta birşey ummak. Buna alıştırmıştı kendini. Gözleri bağlı bir çiftlik hayvanı kadar basit, alışılmış, her atılan adımı önceden belli bir hayat vardı önünde. Karısı olan bir kadın, bir çocuk, daire, aşâğılık arkadaşlar, dünyanın en mânâsız gelen işi, ayda ikiyüz elli kâğıt aylık. Onbeş günde bir gidilen pazar 11 matine-leri, gündelik gazetenin tefrikalarıyla yetinmek, radyoda temsil saatini dinlemek, Hamiyet'e bayılmak, daire arkadaşlarıyla açık saçık şakalar yapmak. Belki bir çocuk daha. Okutmak onları, büyütmek. Yılların akışında önce nasıl kişiliğini yitirmişse, hayatını da yok etmek, tüketmek. Ama tam bu kalıbın biçimine kendini alıştırmak üzereyken birdenbire bir pencere açılmıştı. Bir baş, sarışın bir baş uzanmıştı üzerine doğru. Hayat alışılmış düzeninden çıkıvermişti. Basit, kolay dümdüz değildi. Umutlar, hayaller, alabildiğine

coşkundu, sonsuzdu. Aşk bir kere daha egemenliğini kuruyordu. Yeniden ona elini uzatıyordu. Ona eski rüyalarını geri veriyordu. Kaybettiklerini bulduruyordu. Onu bu çökük, bitik halinde bile diriltici bir güçle hayata itiyordu.

Aynada yalnız kendisi yoktu. Sokaktan geçen bütün taşıtlar, insanlar vardı. Teker teker ve bütünüyle. Yaşamamın bütün anlamı oradaydı. Aynadaki insan değişti. Dirildi, doğruldu, gençleşti. Bir başkalık geldi içine. Göğe baktı, akşamın bildik karanlığı çökmek üzere. Anlaşılmaz bir sevinç doldu içine. Gözlerinde bir yanma. Boğazında bir kuruluk. Köşedeki tütüncüden bir Yenice aldı. Yaktı, üfledi. Akşamın kalabalığına daldı. İnsanlar yakındılar. Kadınlar hep güzel, cana yakın. Hepsinde de bir kişioğluna aşkın mutluluğunu duyurabilecek, onu hayata kopmaz bağlarla çekecek kudrettediler. Şu cılız esmer kız bile dedi. Nuri, bir delikanlının rüyalarında yer etmiş olmalıdır. Şu şişman kadın, şu işçi kız, şu fakülte öğrencisi, şu mağaza tezgâhtarı... Hepsi, hepsi, hepsi.

günlük işleri olacaktır. Esasen bunlardan bazıları şimdiye kadar kendilerini bize zorla kabul ettirmiş bulunmaktadır.

Meselâ, Enstitü, "Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu" gereğince Derleme Müdürlüğüne teslim olunan eserlerin aylık cari bibliyografyasını hazırlayıp yayımlıyacaktır. Bu suretle ağır bir ilmi yükten kurtulacak olan Derleme Müdürlüğü'nün ilk vazifesi de, bugünkü kanunun 3. maddesinin emrettiği, baskıdan çıkan eserlerin azami onbeş gün içinde verilmesi hükmünü gerçekten tatbik ettirmek olacaktır. Bu hükmün eldeki kanuna göre bugün tatbik edilemediğini bilenler belki vardır. Zaten "Türkiye Bibliyografyası" bu kadar gecikmelerle çıktıkça, şimdi bunun tatbiki için âcil bir sebep de yok. "Türkiye Bibliyografyası"nı tâ başlangıçtan beri saplandığı bu gecikmeler çıkmazından kurtarmak için şöyle bir tedbir de akla geliyor: yalnız kitapçılık bakımından alâka çekici, kitap ticareti bakımından fayda verici eserlerin aylık seçme bir bibliyografyasını yayımlamak. Fakat, bu takdirde, yıl sonlarında yıllık bir toplu bibliyografya çıkarıp yönetmelikler, programlar, prospektüsler, ayrı basımlar, afişler ve diğer dokümanların istisnasız hepsini buraya almak icabeder.

Bibliyografya ve Dokümantasyon Enstitüsü, bütün bilim alanları literatürüne dair malûmat verecek, birçok özel bibliyografyaların hazırlanmasına yardım edecek, yol açacaktır. Bugün Türkiye'de bu çeşit bibliyografyalar hazırlamak ya imkânsızdır, ya da işin kendisinden çıkmayan öyle büyük güçlüklerle maruzdur ki, en çalışkan, en yılmaz kimseleri bile çokluk ümitsizliğe düşürür, hattâ işten caydırır. Bugün "ideal bir şekilde yapılamıyan bibliyografya ve dokümantasyon işlerimiz bu enstitüde merkezileşecektir. Çeşitli ihtisas alanlarına mensup birçoklarımız bugün hep aynı işi (meselâ, hep aynı yayımlara müracaatla) mükerreren yapmaktayız.

Daha mühim olan da şudur: bibliyografya etütlerinin gözden geçirilip yayımlanması için "compétent" bir müessesemiz bulunacaktır. Öyle bir müessese, ki bastırılması istenen bibliyografyaları değerlendirebilecektir. Hattâ Vekâletler, Üniversiteler, bilim kurumları yayımları arasında bazan görülen fuzuli, işe yaramaz sözde "bibliyografyalar"ın basılmasına asla müsaade etmeye-

cek, göz yummayacaktır... Çünkü, esefle itiraf edelim, ki çok defa tam mânâsıyla bir tesadüf eseri olarak, her türlü bibliyografya bilgi ve hazırlığından mahrum erkekli, kadınlı birtakım kişiler bizde bibliyografya işine koyuluyorlar. Bu işin istediği malûmat, istidat ve hevesin zerresine bile yaban kalan bu kimseler bibliyografya alanına el atıyorlar, desek belki daha doğru olacak. Gerçekten değerli etütlerse yıllarca basılmamış olarak bir kenarda durmaktadır. Hususî editörlerimiz bu yükü taşıyacak durumda değildir.

Şüphesiz, Türkiye Millî Bibliyografya ve Dokümantasyon Enstitüsü keramet, harika ve mucizeler yaratamaz. Hele bizim enstitünün kurulacağı ölçüler içerisinde böyle bir şey beklemek abes olur. Bir bibliyografya ve dokümantasyon müracaat kütüphanesi kurmağı daimî surette vazife edinmeliyiz. Şimdiki Bibliyografya Enstitüsü bunun için teşebbüse geçmiştir. Fakat üniversite kütüphanelerimizde, eğer genel kütüphanelerimizde cansız, ruhsuz olarak yatan bir sürü eski bibliyografya elkitabını enstitüye muhtemelen bağışlamak suretiyle bu kütüphaneyi zenginleştirmek lâzım. Faal bir enstitüde bu çeşit eski eserler de canlanır, harekete geçer. Bunlara yeni bibliyografya etütlerini, mümkün olduğu kadar çok sayıda cari bibliyografya bültenlerini de katmalıdır. Ama, herşeye rağmen, öyle sanırım ki, yabancı bilim literatürüne dair malûmatımız daha uzun müddet başlıca ecnebi bibliyografya enstitüleri ve kütüphanelerinin, dış memleketlerde parlak, mükemmel bir şekilde kurulmuş olan düzinelerce dokümantasyon merkezi ve servisinin işbirliğine bağlı kalacaktır. Eğer Türkiye Millî Bibliyografya ve Dokümantasyon Enstitüsü Türk kitaplarının, Türk periyodiklerinin, Türk makalelerinin bibliyografyalarını muntazaman hazırlayabilir, Türkiye'de emin, zengin bir dokümantasyon merkezi vazifesini görebilirse, bu kadarı bile çok şeydir. Ondan sonra yabancı bibliyografya meseleleri üzerinde durmağı da sıra gelebilir. Çünkü, enstitümüz mümasil enstitülerin vücuda getirdiği milletlerarası ailenin tabii bir üyesi olduğundan, kendisine lüzumlu bütün malûmat, dünyanın dört bucağından buraya yağacaktır: yeter ki, ecnebler bizim tarafımızdan da karşılıklı bir yardım yapılacağından emin olabilsinler!

K Ü L T Ü R . H A B E R L E R İ

Kültür eserlerini koruma antlaşması imzalandı :

Holânda hükümetinin daveti üzerine, harb halinde kültür eserlerinin korunmasına dair bir antlaşmanın nihai metnini gözden geçirip kabul etmek maksadıyla UNESCO'ca tertiplenen milletlerarası bir konferans 21 nisan — 14 mayıs 1954 tarihlerinde La Haye'de toplanmıştır. Bu konferansa 49 memleket temsilci göndermiş, 5 memleket de müşahit bulundurmıştır. Birleşmiş Milletlerden bir temsilci, UNESCO'nun anıtlar, sanat ve tarih mevkileri, arkeolojik kazı yerleri milletlerarası komitesinden müşahitler, Milletlerarası Kızılhaç Komitesi, Milletlerarası Arşivler Konseyi, Milletlerarası Müzeler Konseyi, Kütüphaneci Dernekleri Milletlerarası Federasyonu, Hususi Hukuku Tevhit Milletlerarası Enstitüsü, Tarihi Şatolar Milletlerarası Enstitüsü gibi resmî olmayan milletlerarası teşekküllerin müşahitleri de konferansa katılmışlardır.

Üç haftalık çalışma sırasında antlaşma tasarrusının metni dikkatle gözden geçirilerek değiştirilmiş, son gün antlaşmayı ve icra tüzüğünü 38 memleket imzalamıştır: Almanya Federal Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Andorra, Avustralya, Belçika, Beyazrusya, Çin, Ekvator, Fransa, Küba, Macaristan, Hindistan, Irak, İran, İrlanda, İsrail, İtalya, Lübnan, Libya, Luxembourg, Monako, Nikaragua, Norveç, Holânda, Filipinler, Polonya, Portekiz, Romanya, Saint-Marin, Salvador, Suriye, Çekoslovakya, Ukrayna, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, Türkiye, Uruguay, Yugoslavya ve Yunanistan. Antlaşma protokolunu 22 memleket imzalamıştır. Antlaşma 5 memleketin tasdik vesikalarını teslimi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Bu antlaşma ile kültür eseri addedilen şeyler şunlardır: insanlığın kültür mirası olarak büyük bir önem taşıyan menkul ve gayr-i menkul mal ve mülk, hassaten mimari, sanatkârane, tarihî, dinî veya lâyik anıtlar, arkeolojik yerler, sanat eserleri, yazmalar, kitaplar ve sanat, tarih veya arkeoloji bakımından önemli başkaca eşya, bilhassa ilmi koleksiyonlar, önemli kitap, arşiv veya yukarıda adı geçen eserlerin röproduksiyon koleksiyonları; yukarıda gösterilen menkul malları muhafaza veya teşhir için fiilen kullanılan binalar (müzeler, büyük kütüphaneler, arşiv depoları v.b.) ve çok sayıda kültür eseri ihtiva eden merkezler. Akit taraflar daha sulh zamanında harbin

önceden tahmin olunabilecek tesirlerine karşı kültür eserlerini koruma tedbirleri almayı taahhüt etmektedirler. Kültür eserlerini ayırdetmek üzere mavi-beyaz bir kalkan işareti kabul olunmuştur. Kültür eserleri milletlerarası bir kütüğe yazılacak, özel bir himaye görecek olan bu kütüğü UNESCO Genel Müdürü muhafaza edecektir. İşgal olunan bir ülkeden dışarı çıkarılan kültür eserlerinin iadesi için ayrı bir protokol hazırlanmıştır.

Bu hususta daha geniş malûmat almak isteyenler şu adrese başvurabilirler: Division des musées, UNESCO, 19, avenue Kléber, Paris (16e) Fransa.

Mozart'ın eserleri yeniden basılacak :

27 ocak 1956 gününe raslayan Wolfgang A. MOZART'ın iki yüzüncü doğum yıldönümü dolayısıyla Salzburg'daki Milletlerarası Mozarteum Fondasyonu büyük müzisyenin bütün eserlerinin yeni bir basımını çıkarmak niyetindedir. Augsburg'da bulunan Mozart Alman Cemiyeti Başkanı Dr. Ernst SCHMID'in idaresinde yayımlanacak olan bu *Neue Mozart-Ausgabe* için mümkün olduğu kadar otograf yazmalarla orijinal basmalar kullanılacaktır. Tam koleksiyon on seri halinde yayımlanacaktır: dinî kompozisyonlar, lirik tiyatro, melodi ve kanonlar, semfonik müzik, konçertolar, kilise sonatları ve bir ek cilt (çeşitli etütler, resimler, yazı örnekleri, MOZART'ın hayatı ve eseri üzerine dokümanlar, fihristler). Tahmin olunduğuna göre, yılda her biri 120 sayfa tutan yedi veya sekiz defter çıkarılabilmesi yüzünden tam koleksiyonun yayımlanması onbeş yıl sürecektir. Her müzik defterine ayrıca bir etüt eklenecektir. Fasikül halinde çıkacak olan bu etütler daha sonra on veya onbeş ciltte toplanabilecektir.

Koleksiyonun tamamı için onbeş yıla taksim edilecek olan abone ücreti aşağı-yukarı 1.300 mark, ciltli basım 1.800 mark tutacaktır. Nota defterlerinin her biri 12 mark, tenkidli etütler (16 sayfalık fasiküller) 1,05 mark edecektir. Abone için şu adrese yazılmalıdır: Internationale Stiftung Mozarteum, Schwarzstrasse 26, Salzburg, Avusturya. İstiyenlere bedava bir prospektüs de gönderilir.

Milletlerarası Bibliyografya İstisari Komitesinin 1954 yılı toplantısı :

Milletlerarası Bibliyografya İstisari Komite-

sinin ikinci toplantısı Paris'teki UNESCO evinde 31 Mayıs—3 Haziran 1954 tarihlerinde yapılmıştır. Komite bürosu şu şekilde kurulmuştur: BB. Julien CAIN (Fransa), başkan; F. C. FRANCIS (İngiltere), ikinci-başkan; Dr. L. BRUMMEL (Holanda), genel sekreter. Bibliyografya alanında UNESCO ile sıkı işbirliği halinde çalışmaları hasebiyle seçilen çeşitli milletlerarası özel teşekküllerin temsilcileri de bu toplantıda hazır bulunmuştur: BB. Pierre BOURGEOIS (İsviçre), Kütüphaneci Dernekleri Milletlerarası Federasyonu Başkanı; Georges LORPHEVRE (Belçika), Dokümantasyon Milletlerarası Federasyonu İkinci-başkanı; Jean MEYRIAT (Fransa), Sosyal Bilimler Dokümantasyonu Milletlerarası Komitesi Genel Sekreteri; Julien CAIN (Fransa), Felsefe ve Beşerî Bilimler Milletlerarası Konseyinin Bibliyografya Komisyonu Başkanı; şahsen tayin ve davet edilen şu uzmanlar da toplantıya katılmışlardır: BB. A. MOID (Pakistan), A. SABET (Mısır), R. SHAW (Amerika B. D.), A. VIL-LALON (Şili) ile Müspet ve Tabii Bilimler Dokümantasyonu Milletlerarası İstişari Komitesinden iki komite arasında irtibat vazifesi görmeğe memur bir üye: Prof. Dr. Ratip BERKER (Türkiye). Ayrıca, aralarında Birleşmiş Milletler ile birçok ihtisas kurumları bulunan milletlerarası onaltı teşekkülü de kendi müşahitleri temsil ediyordu. Komite çalışmaları başlıca şu konular üzerine toplanmıştır:

Bibliyografya konusunda UNESCO programı:

Komitenin bu konuda Genel Müdüre gönderdiği tavsiyeler 1955—1956 programı ile daha sonraki programlara aittir. UNESCO'nun çeşitli şubelerinde çalışan uzmanların yardımıyla komite, temmuz ayında İcra Konseyinin tetkik edip UNESCO Genel Konferansına (kasım-aralık 1954) sunacağı teklifleri topluca gözden geçirmiştir. Konferans tarihinin yakın oluşu sebebiyle komite köklü birtakım değişiklikler ileri sürmemiştir. Bununla birlikte, eldeki programda Genel Müdürün imkân bulduğu ölçüde bazı değişmeler yapmasını tavsiye etmiştir.

İleride komite bibliyografya bakımından daha iyi bir işbirliği programına imkân verecek derin bir araştırma yapılması arzusunun belirtmiştir. Bu araştırma yetkili komitelerin yardımıyla yapılacaktır. Komiteler kendi alanlarında mevcut ihtiyaçları tahlil ile mükellef olmalıdır. Bu hedefe varmak üzere, 1955 yılında komite yeniden toplanacaktır.

Dünya bibliyografya servisleri hakkındaki yıllık raporlar:

Mlle L.-N. MALCLES'in hazırladığı iki rapor (1951—52, 1952—53) yayımlanacaktır. Bun-

dan böyle bu raporları hazırlayacak olan kimse-den, bu alanda gereken süreliliği sağlamak için uzun yıllar bu işi üzerine alması istenecektir.

Bibliyografya servislerini islah sözleşmeleri:

Komite, UNESCO'ca yahut UNESCO yardımıyla yayımlanan bibliyografyalar üzerine bir etüdün kaleme alınması maksadiyle bir sözleşme yapılmasını tavsiye etmiştir. Bu etüd, komiteye 1955 toplantısı çalışmaları için pek önemli bir malzeme getirecektir. Öteki tavsiyeler şunlardır: kataloglama kurallarının milletlerarası normalizasyonu meselesini tetkik, milletlerarası teşekküllerin bir bibliyografyasını yayımlama, teknik bakımdan ihtisas süreli yayımlarının milletlerarası listelerini araştırma, Lâtin Amerika'nın millî bibliyografya gruplarının işbirliği ile bir süreli yayımlar kılavuzunu hazırlama, kâfi derecede gelişmemiş ülkelerin millî bibliyografya gruplarına yapılacak yardıma devam.

Öte yandan, komite Mlle SALVAN'ın yaptığı anketlerin bir kontrandüsünün —yetkili milletlerarası teşekküllerin şerhleri ve tefsirleriyle birlikte— geçici bir şekilde ve az sayıda yayımlanmasını arzuya şayan bulmuştur. Kataloglar ve bibliyografyalarda geçen Asya isimlerinin şeklinin normalizasyonu üzerine, fiş halindeki bibliyografyaların tekniği ve finansmanı üzerine girilen etütlerin devamını da uygun görmüştür.

Milletlerarası Bibliyografya İstişari Komitesi toplantısının resmî tutanağı UNESCO'ca yayımlanmıştır. Elde etmek için başvurulacak yer: Division des bibliothèques de l'UNESCO, 19, avenue Kléber, Paris (16e) — Fransa.

Suriye'de yeni bir felsefe sözlüğü çıkacak:

Suriye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, Dr. Cemil Saliba'nın hazırladığı bir *Felsefe sözlüğü'nü* (Dictionnaire philosophique) yakında yayıma başlayacağını bildirmektedir. Bu eser, her felsefe sözlüğünde bulunması mutlak olan mesleki ve teknik terimlerin tariflerinden başka, filozoflar ve doktrinleri üzerine bilgiler de verecektir.

Şam Üniversitesi Pedagoji Fakültesi Dekanı, Edebiyat Fakültesi Felsefe Profesörü ve Arap Akademisi üyesi olan müellifin arapça ve fransızca bazı eserleri vardır: *Etude sur la métaphysique d'Avicenne* (fransızca), *Psikoloji elkitabı*, *Mantık elkitabı*, *Plâton'dan İbn Sina'ya* (her üçü de arapça). Descartes'in *Discours de la methode*'unu arapçaya çevirmiş, bu tercüme UNESCO'nun klâsik eserler serisinde yayımlanmıştır.

800 sayfa tutacak olan felsefe sözlüğü 1955-te çıkacak, fiyatı 20 dolar olacaktır. Şimdiden abone yazılmak isteyenler Suriye Millî Eğitim Bakanlığına başvurmalıdırlar.

Yayın mübadelesi merkezleri :

Halen dünyanın çeşitli ülkelerinde mevcut yayım mübadelesi merkezlerinin isim ve adreslerini sunuyoruz. Bu merkezlerin bulunduğu ülkelerdeki kütüphaneler, ihtiyaç duyabilecekleri malûmat ve dokümanları temin ve tedarik eylemek üzere, bunlardan âzami şekilde faydalanmağa davet edilmektedirler.

ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ : Rationalisierungs-Kuratorium der Deutschen Wirtschaft, 30 Felderberg-Strasse, Frankfurt-am-Main.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ : Department of Commerce, Office of Technical Services, Washington 25, D.C.

AVUSTURYA : Österreichisches Produktivitätszentrum, Wien I, Rengasse 5.

BELÇİKA : Institut pour l'encouragement de la recherche scientifique dans l'industrie et l'agriculture (I.R.S.I.A.), 53, rue de la Concorde, Bruxelles.

DANİMARKA : I.D.E., Det Kongelige Bibliotek, København.

FRANSA : Centre national de la recherche scientifique, Centre de documentation, 18, rue Pierre-Curie, Paris (5e).

HOLANDA : Service des échanges internationaux de la Bibliothèque royale, Voorhout 34, s'Gravenhage.

İNGİLTERE : Department of Scientific and Industrial Research, Technical Information and Documents Unit, Cunard Buildings, Regent Street, London, S. W. I.

İSVİÇRE : Centre suisse d'échange de documents techniques, c/o Centre suisse de la productivité, 1, place du Lac, Genève.

İSVEÇ : Svenska Ingeniörsvetenskapsakademiens Upplysningsjänst, Box 5073, Stockholm, 5.

İTALYA : Consiglio Nazionale delle Ricerche, piazzale delle Scienze 7, Roma.

KANADA : The Scientific Liaison Office, National Research Council, Sussex Street, Ottawa.

LUXEMBOURG : Service de coopération économique européenne, Ministère des affaires étrangères, 5, Notre-Dame, Luxembourg.

NORVEÇ : Universitetsbiblioteket, 42 B Drammensvæn, Oslo.

TÜRKİYE : Türk Teknik Haberleşme Merkezi, Teknik Üniversite, İstanbul.

İsveç'te UNESCO'dan yardım gören bir kütüphane :

İsveç'teki Malmö Stadsbibliotek —İsveç'in üçüncü büyük şehrinin belediye kütüphanesi— UNESCO'nun yardım rejiminden faydalanan kurumlar listesine alınmıştır. 1905 -de kurulmuş olan Malmö Kütüphanesi 345.000 kitabı bulunan, altmışbeş memur kullanan bir merkez kütüphanesi olup altı şubesi vardır. Her şubede çocuklara mahsus bir köşe bulunur. Ayrıca bir orta okulda bir çocuk kütüphanesi, iki hastane kütüphanesi, Malmöhus ili kütüphanesi de bu kuruma bağlıdır.

Bu kütüphane; halk eğitimiyle uğraşan mahalli teşekküller, şehir okulları ve sanayi kurumları ile sıkı bir işbirliği yapar. Ödünç kitap verme ve yerinde danışma gibi günlük hizmetler gördükten başka, çocuk İşçileri Eğitim Derneği'nin yardımıyla, sinema filmleri üzerine müzakere ve münakaşalar açar; evlere ödünç plâk verir; körler için sesli bir okuma cihazını emre hazır bulundurur; hastanede yatan hastalar için de tavana projeksiyon yapan bir aleti vardır.

Malmö Kütüphanesi, Stockholm'deki Svensk-filmindustri tarafından çekilen *Kitabın keşfi* adında bir filmin alâka merkezi olmuştur. Bu filmin İngilizce, Fransızca, İspanyolca yahut İsveççe kopyaları UNESCO millî komisyonlarına müracaatla iare olunabilir.

Müzik dergileri milletlerarası sergisi :

Düsseldorf Müzik Festivali dolayısıyla Barenreiter-Verlag müessesesi 3-7 Eylül 1954 günleri, Müzik Kütüphaneleri Milletlerarası Derneği'nin himayesinde, halen çıkan müzik süreli yayımlarına ait milletlerarası bir sergi açmıştır. Bunun için, sergiyi tertibeden Dr. W. REHM, her ülkenin sergide teşhir olunabilecek önemli müzik dergilerinin tam bir listesini Dernek yolu ile istemiştir. Bu iş, günümüzde yayımlanan müzik dergilerinin tafsilli bir milletlerarası katalogunun hazırlanmasına da imkân vermiştir. Sergiyi ziyaret edenlere sunulan bu katalog, ayrıca derneğin yeni yayımlamağa başladığı *FONTES ARTIS MUSICAE* dergisinin bir eki olarak da çıkacaktır.

Ankara Millî Kütüphanesi bu sergide teşhir için *Musiki mecmuası* ile *Müzik görüşleri* dergilerini ağustos ortalarında Almanya'ya yollamıştır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EĞİTİM BİLİM VE KÜLTÜR KURUMU UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONU YÖNETMELİĞİ

Bu Yönetmelik İcra Vekileri Heyeti'nin 3/9863 sayılı ve 25 Ağustos 1949 tarihli kararnameyle (*Resmî Gazete*: S. 7321, 1 Ekim 1949) yürürlüğe girmiş ve yine İcra Vekileri Heyeti'nin 4/995 sayılı ve 25 Haziran 1953 tarihli kararnameyle (*Resmî Gazete*: 8482, 12 Ağustos 1953) tespit edilen tadillere göre tertiplenmiştir.

I. Genel Hükümler

Madde 1 — 16 Kasım 1945 te Londra'da imzalanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisince 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onanan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu Sözleşmesinin VII. maddesinin birinci fıkrası gereğince memleketimizin eğitim bilim ve kültür işleriyle ilgili belli başlı kurullarını UNESCO çalışmalarıyla teması getirerek UNESCO Sözleşmesindeki amaçların gerçekleşmesine çalışmak maksadıyla ve Maarif Vekâletine bağlı olarak Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Türkiye Millî Komisyonu kurulmuştur.

Millî Komisyon'un çalışma yeri Ankara'dır.

Madde 2 — Millî Komisyon'un görevleri şunlardır :

- Hükümetle UNESCO arasında münasebet ve irtibatı sağlamak ve UNESCO çalışmalarıyla ilgili hususlarda hükûmete tekliflerde bulunmak;
- UNESCO ile ilgili işlerde hükûmete danışmanlık etmek;
- UNESCO'ya üye devletlerin Millî Komisyonları veya Millî İşbirliği Kurullarıyla doğrudan doğruya veya UNESCO vasıtasıyla münasebet ve irtibat kurmak;
- Memleketimizde UNESCO'nun pro-

gram ve çalışmalarıyla ilgilenecek hususi ve resmî kurullarla UNESCO arasında irtibat vazifesi görmek;

- Memleketimizde UNESCO programının uygulanmasına çalışmak;
- Halkımız arasında UNESCO fikrini yaymak;
- UNESCO Genel Konferanslarına memleketimiz adına katılacak delegelerin seçilmesinde hükûmete danışmanlık etmek;
- UNESCO Konferanslarında görülecek konuları önceden inceliyerek Millî Komisyonun görüşünü tespit etmek ve bunu delegelere bildirmek.

Madde 3 — Komisyon; hükûmeti ve eğitim, bilim ve kültür konularıyla ilgili belli başlı resmî ve hususi kurumları temsil eden üyelerle bu konularda tanınmış şahsiyetlerden teşekkül eder.

II. Organlar

Madde 4 — Komisyon'un organları şunlardır :

- Genel Kurul.
- Yönetim Kurulu.
- Sekreterlik.

A) Genel Kurul

Madde 5 — Genel Kurul'a katılacak

hükümet ve resmî ve hususi belli başlı eğitim, bilim ve kültür kurulları temsilcileri ile müddeti bitmekte olan Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine Genel Kurul'un adlarını tespit edeceği tanınmış şahsiyetler UNESCO'nun çalışma alanlarına giren konular gözönünde tutulmak suretiyle seçileceklerdir. Bu konular aşağıda gösterilmiştir :

- a) Eğitim,
- b) Müspet ve Tabii bilimler,
- c) İctimai ve Manevî bilimler,
- ç) Edebiyat,
- d) Güzel Sanatlar,
- e) Müzecilik ve Kütüphanecilik,
- f) Basın, Yayın, Radyo ve Filim,
- g) Dış münasebetler.

Genel Kurul kararıyla bu bölümlerde değişiklik yapılabilir.

Madde 6 — Beşinci maddede yazılı konulara göre, Genel Kurul'a katılacak temsilcilerin sayılarını gösteren liste aşağıdadır. Bu listedeki kurullarla temsilcilerinin sayıları Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine Genel Kurulca verilecek kararlar değiştirilebilir.

a) Eğitim ;

Marrif Vekili	1
Maarif Vekâleti temsilcileri...	4
İstanbul Üniversitesi	1
Ankara Üniversitesi	1
Türk Üniversiteleri Öğretim Üyeleri Dayanışma Derneği ..	1
Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Birliği (İlk, Orta ve Teknik Öğretim)	10
Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü	1
İstanbul Eğitim Enstitüsü	1
Türkiye Millî Talebe Federasyonu	1
Altı Nokta Körleri Eğitim ve Kalkındırma Derneği	1
Tanınmış şahsiyetler	2

24

b) Müspet ve Tabii Bilimler .

İstanbul Üniversitesi	3
İstanbul Teknik Üniversitesi .	3
Ankara Üniversitesi	3
Türk Yüksek Mühendisler Birliği	1
Türk Mühendisler Birliği	1
Tanınmış şahsiyetler	2

13

c) İctimai ve Manevî Bilimler .

İstanbul Üniversitesi	2
Ankara Üniversitesi	2
Türk Tarih Kurumu	1
Türk Dil Kurumu	1
Türk Coğrafya Kurumu	1
Türk Hukuk Kurumu	1
Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü	1
Başvekâlet İstatistik Genel Müdürlüğü	1
Türk Halk Bilgisi Derneği....	1
Türk Sosyoloji Derneği	1
Tanınmış şahsiyetler (Folklor, Etnoloji)	3

15

ç) Edebiyat .

İstanbul Üniversitesi	2
Ankara Üniversitesi	2
Maarif Vekâleti Tercüme Bürosu	1
Tanınmış şahsiyetler	3

8

d) Güzel Sanatlar.

Güzel Sanatlar Akademisi....	4
Ankara Devlet Konservatuarı.	2
Devlet Tiyatrosu	1
İstanbul Belediyesi Konservatuarı	1
İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu	1
Tanınmış şahsiyetler (Biri Türk Sanatkârları Derneğinden)	3

12

e) Müzecilik ve Kütüphanecilik.	
Maarif Vekâleti temsilcileri (Müzeler ve Kütüphaneler temsilcilerinden alınacaktır) ...	2
Türkiye Müzeleri Millî Komitesi	1
Millî Kütüphane	1
Türk Kütüphaneciler Derneği.	1
Tanınmış şahsiyetler	2

7

f) Basın, Yayın, Radyo ve Filimecilik.

Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü (Radyo, Film ve Basın temsilcileri)	3
Maarif Vekâleti temsilcisi	1
Anadolu Ajansı	1
İstanbul Gazeteciler Cemiyeti..	1
Ankara Gazeteciler Cemiyeti..	1
Türk Basın Birliği	1
Türk Müellifler Derneği	1
Türk Editörler Derneği	1
Sinemacılar, Filimciler ve Türk Filim Prodüktörleri Cemiyeti..	1
Tanınmış şahsiyetler	2

13

g) Dış Münasebetler.

Hariciye Vekâleti temsilcisi ...	1
UNESCO merkezinde Türk temsilcisi	1

2

Madde 7 — Eğitim, bilim ve kültür alanlarında çalışan ve yukarıda adı geçmeyen kurullar, Yönetim Kurulu kararıyla Genel Kurul'da birer müşahit bulundurulabilirler. Müşahitler görüşmelere katılırlar ise de oy veremezler.

Madde 8 — Genel Kurul üyeleri iki yıl için seçilirler. Bu müddet bitince yeniden seçilebilirler. Süresi bitmeden çeşitli sebeplerle ayrılan üye yerine, mensup olduğu kurum veya makamca yenisi seçilir. Bu üyenin görevi, yerine

seçildiği üyenin görevinin normal olarak biteceği zamana kadar sürer.

Madde 9 — Genel Kurul'da hükümetin veya resmî bir kurum veya makamın temsilcisi olarak bulunan üyeler, Genel Kurul'a seçildikleri sırada buldukları vazifelerden sonradan ayrılırlarsa Genel Kurul üyeliğinden de ayrılmış sayılırlar. Özel kurullar temsilcilerinin mensup buldukları kurullardan ayrılmaları halinde keyfiyet ilgili kurullarca yerlerine seçilen yeni temsilcilerin adıyla birlikte Millî Komisyon'a bildirilir.

Madde 10 — Genel Kurul'un görevleri şunlardır :

- a) UNESCO programının memleketimizde uygulanma şeklini belirtmek;
- b) Yönetim Kurulu'na aslî ve yedek üye seçmek;
- c) Yönetim Kurulu'nun çalışmalarına istikamet vermek;
- ç) Yönetim Kurulu'nun çalışmalarını gösteren raporlar ve bu Kurul'un teklifleri üzerinde karar vermek;
- d) Toplantıları devamınca teşkil ettiği geçici komisyonların raporlarını inceleyerek karara bağlamak;
- e) Millî Komisyon'un kesin hesap raporlarını, bütçe tasarısını inceliyerek onamak;
- f) Bu Yönetmelikle kendisine verilen diğer görevleri yapmak. Bu Yönetmeliğin açıklamadığı hususlarda karar vermek yetkisi Genel Kurul'a aittir.

Madde 11 — Genel Kurul, yılda bir defa, tespit edeceği yerde Yönetim Kurulu'nun davetiyle toplanır. Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine olağanüstü toplantılar da yapılabilir.

Madde 12 — Genel Kurul'a Maarif Vekili Başkanlık eder. Kurul, toplantıları için iki başkan vekili ve en az

iki kâtip seçer. Genel Kurul, gerekirse, çalışmalarını ihtisas komisyonları kurarak düzenler.

Genel Kurul ile komisyonları kararlarını çoklukla verir.

B) Yönetim Kurulu

Madde 13 — Genel Kurul, 6. maddede gösterilen konular gözönünde tutulmak şartıyla Yönetim Kurulu için 15 üye seçer. Seçimde en çok rey alan 15 üye asli, bunları takip eden 10 üye de yedek üye olurlar. Eşit rey alanlar arasında kur'a çekilir. Müddeti bitip ibra edilen Yönetim Kurulu'nun vazifesi yeni Yönetim Kurulu seçilinceye kadar devam eder. Yönetim Kurulu toplantılarına vaktinde makbul bir mazeret bildirmeksizin üç defa katılmayan üye çekilmiş sayılır.

Madde 14 — Yönetim Kurulu üyelerinin görevi iki yıl sürer. Süreleri bittikten sonra yeniden seçilebilirler. Üyelerden birinin ayrılması halinde en çok rey almış olan yedek üye onun yerine geçer. Aynı sayıda rey almış olan yedek üyeler arasında kur'a çekilir.

Madde 15 — Yönetim Kurulu ; üyeleri arasından bir başkan, iki de başkan vekili seçer.

Madde 16 — Millî Komisyon'u Yönetim Kurulu Başkanı, bulunmadığı takdirde Başkan vekillerinden biri temsil eder.

Madde 17 — Yönetim Kurulu'nun yetki ve görevleri şunlardır :

- a) Genel Kurul'dan aldığı yetkilere dayanarak UNESCO ile ilgili bütün işleri görmek,
- b) UNESCO Genel Konferansları'na veya bu Kurum'un tertipliyeceği toplantılara memleketimiz adına katılacak delege veya uzmanların seçilmesinde Hükûmete danışmanlık etmek,
- c) Konferans veya toplantılara katıla-

cak delege ve uzmanlara gerekli bilgileri vermek, bu konferans veya toplantılarda memleketimiz adına ileri sürülecek görüş ve tekliflerin esaslarını hazırlamak,

- ç) UNESCO Sözleşmesi'nin 8. maddesi gereğince hükûmetin her yıl UNESCO ile ilgili çalışmalar hakkında Genel Konferans açılmadan iki ay önce vereceği raporun esaslarını tespit etmek,
- d) UNESCO'nun çeşitli vazifelerinde görevlendirilecek aday listesini Hükûmete bildirmek,
- e) Millî Komisyon sekreterliğinde görevlendirilecek kimseleri, tayinleri yapılmak üzere, Maarif Vekillğine teklif etmek,
- f) Komisyon bütçesini hazırlayarak Genel Kurul'un tasdikinden sonra bütçeyi Maarif Vekillğine sunmak,
- g) Kendi üyeleri arasında veya yetkili şahsiyetleri davet ederek teknik komiteler kurmak ; gerekirse resmî ve hususi eğitim, bilim ve kültür kurumlarına veya kendi dışında kalan uzmanlara istişari olarak başvurmak,
- h) Görülen işler hakkında her yıl Genel Kurul'a rapor vermek,
- i) Genel Kurul toplantılarını ve gündemlerini tespit etmek,
- j) Sekreterliğin çalışmalarını düzenlemek ve mürakabe etmek,

Madde 18 — Yönetim Kurulu, Başkanlığın davetiyle olağanüstü toplantılar da yapabilir. Toplantıların açılabilmesi için en az sekiz üyenin bulunması şarttır. Kararlar çoklukla verilir.

Madde 19 — Yönetim Kurulu, çalışmalarını bir sekreterlik yardımıyla yürütür. Sekreterlik bir Genel Sekreter ile lüzumu kadar yardımcıdan teşekkül eder. Sekreter ile yardımcılarının eğitim, bilim ve kültür işlerinde tecrübeli

olmaları, en az bir yabancı dili iyi bilmeleri lâzımdır.

Genel Sekreter, Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine, Maarif Vekilliğine tâyin olunur. Genel Sekreter, Yönetim Kurulu toplantılarında ve Genel Kurul'da rey hakkı olmaksızın bulunur.

Genel Sekreter ile yardımcıları Genel Kurul'un umumî heyet ve komisyon halindeki çalışmalarına kendi ihtisalarına göre yardım ederler.

III. Çeşitli hükümler

Madde 20 — Millî Komisyon'un gelir kaynakları şunlardır :

- a) Devletçe yapılacak yardımlar ;
- b) Millî Komisyonca yayım ve saire yollarıyla sağlanan gelirler ;
- c) Kamu müesseselerince yapılacak yardımlar ;
- ç) Bağışlar.

Madde 21 — Millî Komisyon'un çeşitli görevlerinin gerektirdiği giderler Yönetim Kurulunca yapılır. Yönetim Kurulu Başkanı bulunmadığı takdirde Başkan vekillerinden biri ita âmiridir.

SÜMERBANK

SER MAYESİ : 200.000.000 TÜRK LİRASI

Vadeli, vadesiz küçük cari hesaplar için yılda

16 ÇEKİLİŞ

Apartman katları ve daireleri, müstakil evler, otomobiller,
2000 altın ve her keşidede çeşitli para ikramiyeleri.

Ayrıca vadeli ve 6 ay çekilmeyen vadesiz mevduat sahiplerine
yünlü (hali hariç) ve pamuklu satışlarında tenzilat

ŞARTLARI ÇİŞELERİMİZDEN ÖĞRENİNİZ.

HER 150 LIRA İÇİN BİR KUR'A NUMARASI.

Umum Müdürlüğü: Ankara, Merkez Müdürlüğü: Ankara, Şubeleri: Adana,
İstanbul, İzmir, Kayseri, Ajanları: Bahçekapı, Beyoğlu (İstanbul).
Bürosu: İskenderun.

Sümerbank'ın müesseseleri :

- Sümerbank Alım ve Satım Müessesesi — İstanbul
- Sümerbank Ateş Tuğlası Sanayii Müessesesi — Filyos
- Sümerbank Bakırköy Pamuklu Sanayii Müessesesi — İstanbul
- Sümerbank Bursa Merinos ve Herkeke Yünlü ve Halı Dokuma Sanayii Müessesesi — Bursa
- Sümerbank Çimento Sanayii Müessesesi — Sivas
- Sümerbank Defterdar Yünlü Sanayii Müessesesi — Defterdar/İstanbul
- Sümerbank Deri ve Kandıra Sanayii Müessesesi — Beykoz/İstanbul
- Sümerbank Ereğli Pamuklu Sanayii Müessesesi — Ereğli/Konya
- Sümerbank İzmir Basma Sanayii Müessesesi — İzmir
- Sümerbank Kayseri Pamuklu Sanayii Müessesesi — Kayseri
- Sümerbank Kandıra Sanayii Müessesesi — Taşköprü
- Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayii Müessesesi — Malatya
- Sümerbank Nazilli Basma Sanayii Müessesesi — Nazilli
- Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çarçır Fabrikaları Müessesesi — Adana
- Sümerbank Selüloz Sanayii Müessesesi — İzmit
- Sümerbank Sungüpek ve Viskoz Mamulleri Sanayii Müessesesi — Gemlik
- Türkiye Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi — Karabük

Sümerbank'ın teşebbüsü :

- Kütahya Keramik Fabrikası

Alım ve Satım Müessesesinin toptan ve perakende mağazaları :

Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul
(Bahçekapı ve Beyoğlu), İzmir, Konya, Kayseri, Malatya, Samsun,
Trabzon, Zonguldak.

BİR ÇEKİLİŞTE

1.5 Milyon Lira tutarındaki 1954 ikramiye plânına ilâve olarak Türkiye İŞ Bankası 1 çekilişte 6000 altın veriyor. İŞ Bankasındaki hesabınızda daimi olarak en az 150 lira bulundurunuz.

Türkiye İş Bankası

paranızın... istikbalinizin emniyeti

5.61

Fiyatı: 50 Kr.